

ΚΡΗΤΙΚΗ ΑΝΕΜΗ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΕΚΔΟΤΗΣ: ΕΜΜ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ, Εισοδίων 46 Χανιά

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Κ. ΔΗΜΑΣ

ΧΡΟΝΟΣ—ΤΟΜΟΣ Α'

ΤΕΥΧΟΣ 2

16 ΙΟΥΝΙΟΥ 1952

ΤΡΙΜΗΝΟΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗ 10.000

Γράμματα, Συνεργασίες, Έντυπα: Κ. Δήμα, Αποκορώνου, 64 Χανιά

ΓΥΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΝΕΜΗ ΚΟΥΒΕΝΤΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ

—Το πρώτο φύλλο της «Κρητικής Ανέμης» έγινε δεκτό με ειλικρινή ενθουσιασμό απ' τον πνευματικό κόσμο των Χανίων και του Ρεθύμνου. Από γέρους και νέους. Ευχαριστούμε όλους για τα καλά τους λόγια. Τώρα, βέβαια, βρέθηκαν και μερικοί, ελάχιστοι ευτυχώς, που βρήκαν διάφορες.. γκρίνιες, μάλλον για να καλύψουν κάποιες εγωϊστικές σκέψεις. Είμαστε βέβαιοι όμως, πως βλέποντας την τεράστια μας προσπάθεια να συνεχίζεται ανιδιοτελώς, θα έλθουν κοντά μας, δίνοντάς μας τη βοήθειά τους και τη συνεργασία τους. Βλέποντας, μάλιστα, τούτο το τεύχος. Γιατί—

—κάθε τεύχος και καλύτερο. Το σημερινό, δεύτερο, έχει εξαιρετικές σελίδες με εκλεκτές συνεργασίες, όλες ανέκδοτες. Η δεύτερη σελίδα (14) δίνει ένα απόσπασμα από μια παλιά δυσέυρετη ωραία μελέτη για τον Κ. Μάνο. Η τρίτη (15) ανέκδοτα ποιήματα νέων κρητών ποιητών. Η τέταρτη (16) φιλοξενεί ένα απόσπασμα απ' το θεατρικό έργο του κ. Μ. Σκουλούδη «Σταυροδρό-

μι», που παίχτηκε με επιτυχία στο Βασιλικό Θέατρο. Θα ζητήσουμε την άδεια απ' το συγγραφέα να το δημοσιεύσουμε ολόκληρο. Η πέμπτη (17) συνεχίζει τη νουδέλλα «Τά λαδιά μάτια», που είχε παλιό τίτλο «Υποκειμενικό χρονικό της Κατοχής»—που φανερώνει καλά το περιεχόμενό της. Η έκτη (18) περιφημες ξένες σελίδες γύρω στην Τέχνη, κατατοπιστικές στη σημερινή αναρχία αντιλήψεων. Η όγδοη (20) μια εργασία του Νομάρχου Ρεθύμνης και λογογράφου κ. Χατζηγάκη. Η ένατη (21) το συμπλήρωμα της αντίστοιχης σελίδας και μελέτης του πρώτου τεύχους, ένα πραγματικά σπουδαίο έγγραφο. Αφήσαμε τελευταία την έβδομη (19). Η σελίδα αυτή έχει ιστορία.

—Το Πάσχα που μας πέρασε ακούσαμε την ιστορία, που αφηγείται, από ένα πολύ γέρο συνταξιούχο δάσκαλο, πάνω στα ψηλά χωριά του Σελίνου. Είναι ένα κομμάτι απ'

την Κρητική ιστορία, «ώρες της Κρητικής Ιστορίας» όπως τις έζησε ένας άνθρωπος και τις φύλαξε στη μνήμη του και μας τις προσφέρει. Μια λεπτομέρεια, θα πείτε. Ίσως. Μά έχει τόση αμεσότητα και ζωντάνια, ώστε σε συναρπάζει. Το κείμενο δεν έχει βέβαια 100 ο τον παλμό και τη φυσικότητα του προφορικού λόγου, όμως είναι πολύ κοντά του.

—Πειρασμός μεγάλος είναι τα ενθουσιαστικά γράμματα που μας έρχονται. Μας δάζουν, δηλαδή, σε πειρασμό να τα δημοσιεύσουμε. Τόσο είναι ωραία, ειλικρινή και γιομάτα υπόσχεση για μια βοήθεια, ώστε να πραγματοποιήσουμε την προσπάθειά μας. Όμως δεν τα δημοσιεύουμε γιατί συγχρόνως είναι και έγκωμιαστικά.

—Και πάλι με... δανεικά στοιχεία στον τίτλο μας. Αναθέσαμε, βλέπετε, την αποστολή του απ' την Αθήνα σε κάποιο φίλο, γνωστόν στα Χανιά για την αναδλητικότητά του. Κι' έτσι... Ασφαλώς όμως το τρίτο τεύχος θάχει τον τίτλο του.

ΔΡΑΧΜΑΙ 1500

2. Κ. ΜΑΝΟΣ

Στις 17 'Απριλίου τοῦ 1913 ἔπεσε γιὰ τὴν Πατρίδα ὁ Κων. Μάνος, 39 χρόνια πάνε ἀπὸ τότε.

Μεταφέρουμε παρακάτω ἀποσπάσματα ἀπὸ μιὰ παλαιὰ μελέτη τοῦ Τάκη Μπαρλᾶ «Κων. Μάνος, ὁ ποιητὴς τοῦ ἡρωϊσμοῦ».

«... Ὁ Κων. Μάνος ἦτανε ποιητὴς, ἀλλὰ ποιητὴς πού ἐξοῦσε τὴν ποίηση. Ἀθλοφόρος, ἀπὸ ἐνδόμυχη πίστη κι' ἀπὸ παράδοση, τῶν μεγάλων ἀνθρώπων ἰδανικῶν πού συνοψίζονται στὴν ὀλοφάνη λέξη: «Ἑλλάδα», δὲν περιοριζότανε νὰ τὰ ἐπιδιώκη μονάχα στὴ σφαῖρα τῆς τέχνης καὶ στοὺς κόσμους τῆς φαντασίας. Τὰ ἐπιζητοῦσε καὶ στὴν πραγματικότητα, στὸν ἀναλεπταμένο στίβον τῆς ζωῆς. Ἦτανε κυρίως αγωνιστής, πού ἤρθε νὰ παλαίση μὲ τοὺς κινδύνους καὶ γιὰ σκοποὺς μεγάλους κι' εὐγενικούς. Μόλις ἀνδρώθηκε, ἔγινε πολίτης τῆς Κρήτης, γιατί ἡ Κρήτη ἦτανε στάδιο τῶν ἀγῶνων πρὸς τοὺς ὁποίους ἡ φύση του ἔρρεπε ἀκατάσχετα. Ἐπρωταγωνίστηκε σ' ὄλου⁵ τοὺς ἀγῶνες τῆς νήσου, σ' ὄλου⁵ τοὺς πολέμους πού διεξήγαγε τὸ ἐλεύθερο κράτος, κι' ὅταν ὁ πόλεμος ἔληγεν, ἀναζητοῦσε ἄλλου τοὺς κινδύνους. Γιατὶ ὁ κίνδυνος ἀποτελοῦσε τὴν ὑψηλότερη ἀπόλαυση τῆς ζωῆς του. Ἐφθασεν ὡς τοὺς μακρυνοὺς παγετῶνες τῆς Ἀλάσκας, θηρεύοντας ὄχι χρυσάφι, ἀλλὰ τὶς μεγάλες συγκινήσεις πού δὲν μποροῦσε νὰ τοῦ προσφέρει ἡ περὶ καὶ εἰρηνικὴ ζωή...»

Μέσα στὸ πλαίσιο τῆς σύγχρονης του προπολεμικῆς κοινωνίας, ὁ Κωνσταντῖνος Μάνος εἶναι μία μορφή τόσο ξεχωριστή, πού φαντάζει σχεδὸν ἀταξινόμητη καὶ ἀπίθανη. Μεγαλοπρεπὴς στὴν ἐμφάνιση καὶ στὸ αἶσθημα, θετικὸς στὴν σκέψη καὶ στὴ δράση, πολεμιστὴς μὲ τὸ λόγο καὶ μὲ τὸ μάνλιχερ, εὐγενικὸς καὶ γενναῖος, φλογερὸς καὶ μειλίσιος, ἔραστής τῆς ἐλευθερίας, λάτρης τῶν οἰποκίνδυνων περιπετειῶν, ἦτανε ὁ τύπος τοῦ ἀρόβου καὶ ἀψογού ἱππότη παρελθόντων αἰώνων. Σὲ καιροὺς ὀξυτάτης βιωτικῆς πάλης ἤρθε στὴ ζωὴ ἐφοδιασμένος μὲ ὅλα τὰ ἐφόδια τῆς ἀνεσης πού φιλοτεχνεῖ συνήθως τοὺς μεγάλους ἀνωφελεῖς. Ἀλλὰ εἶχε μέσα του τὸ δαιμόνιο τοῦ αγωνιστικοῦ πνεύματος τῶν προγόνων τους κι' ἔνα τέτοιο ἀπόθεμα ζωτικότητας, πού δὲν μποροῦσε νὰ περιορισθῇ, ἔστω καὶ γιὰ μικρὸ χρονικὸ διάστημα, στὴν ἡρεμὴ καὶ ἐγωϊστικὴ ζωὴ πού ζοῦνε συνήθως οἱ πλούσιοι ἄστοι καὶ οἱ εὐπατριδεῖς. Ἡ ψυχὴ του πλημμυροῦσε ἀπὸ γενναῖο ἄλτροῦισμό, στὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ δίνη ἀδιάκοπα διέξοδο καὶ κατεύθυνση. Ἄν δὲν ἦτανε Ἕλληνας, — παρατηρεῖ κάποιος βιογράφος του, — θ' ἀφιερωνόταν πιθανώτατα στοὺς μεγάλους ἀγῶνες τῶν ἐξερευνητῶν καὶ θ' ἀνέπτυσσε στοὺς ἀγῶνες αὐτοὺς, τὸν ἀνεξάντλητο καὶ ἀδάμαστο ἡρωϊσμὸ τῆς ψυχῆς του. Ἀλλὰ ἦτανε Ἕλληνας, κι' οἱ ἀγῶνες γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς φυλῆς του στὰ προαιώνια δικαίωματα τοῦ προορισμοῦ της, παρεῖ-

χαν στὴν θεομουργὸ τοῦ ψυχῆ στάδιο εὐγενικώτερο καὶ ἐντελῶς προσαρμοσμένο μὲ τὰ αἰσθήματά του.

Ἡ δίψα αὐτῆ τῶν περιπετειῶν, ἡ ἀχόρταγη φλόγα τῆς ἡρωϊκῆς του καρδιάς, ἡ ἀδιάκοπη δράση του σ' ὄλου⁵ τοὺς ἀγωνιστικούς στίβους τοῦ ἔθνους, πολιτικούς καὶ πολεμικούς, δὲν ἐπέτρεψε στὸν Κωνσταντῖνον Μάνο ν' ἀναπτύξῃ ὅλες τὶς δυνατότητες τῆς ποιητικῆς του ἰδιοφυΐας, ὅπως διαφαίνεται στὰ λιγυστὰ ποιήματα πού μᾶς ἄφησε, καὶ προπάντων στὴν περίφημη ἀναδημιουργικὴ ἀπόδοση τῆς «Ἀντιγόνης». Ἀλλὰ μᾶς ἄφησε, σ' ἀντιστάθμισμα, ἕνα ἄλλο ποίημα, ὀλοκληρωμένο καὶ τέλειο — τὸ ποίημα τῆς ζωῆς του. Εἶναι ἕνα ἔπος ἀριστοτεχνικό, πλούσιο ἀπὸ ἀρρενωπὴν ὀραϊότητα κι' ἀπὸ ἀνθρώπινο κραδασμὸ. Ἐσμίλεψε τὸν ἑαυτὸ του μὲ τὴν ἄκρα προσοχὴ κι' ἐπιμέλεια μὲ τὴν ὁποία ἕνας μεγάλος ἐποποιὸς θὰ ἐσμίλευε τὴ φυσιογνωμίαν τοῦ ἡρώα του. Καὶ μᾶς ἄφησε ἕνα ζωντανὸ κι' ἀπαράμιλλο πρότυπο θαυμαστοῦ ἄντρα, πολίτη καὶ πατριώτη.

Γεννήθηκε στὴν Ἀθήνα τὸ 1869, γιὸς τοῦ στρατηγοῦ Θ. Μίνου καὶ τῆς Ρωξάνης Μαυρομιχάλη. Χάθηκε μὲ τὸ ἀεροπλάνο τοῦ Ἀργυρόπουλου στὶς 4)17 Ἀπριλίου 1913, στὸ Λαγκαδᾶ τῆς Θεσσαλονίκης, σὲ μιὰ προσπάθεια ἀνίχνευσης τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ.

(*) Κῶττα σελίδα 2, πρῶτο τεῦχος

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ

Στεφανηφόρος ἔρχεται κ' οἱ ἄρχοντες ἀκόμα
Σηκώνονται μπροστά του!
Δόξα χαρίζει θαλερὴ τὸ θεϊκό του στόμα,
Ζωὴ τὸ μίλημά του!

—ο—

Ἡ Κόρινθος ἡ πολύχρυση, κι' ἡ Σπάρτη ἡ ἀντρεῖ-
[ωμένη,
Κ' ἡ εὐγενικὴ Ἀθήνα,
Κ' ἡ Θήβα, κ' ἡ Συράκουσα, νά! καθεμιὰ προσμένει
Ἕμνους λευκοὺς σὰν κρίνα,

—ο—

Ἕμνους λευκοὺς, λαμπρότερους παρὰ ἡ θνητὴ
[πορφύρα,

Ἀμάραντα λουλούδια
Στέμμα φωτὸς πού δὲ μπορεῖ νὰ τὸ σκοτίσῃ ἡ μοῖρα
Τοῦ δίνουν—τὰ τραγοῦδια!

Κ. ΜΑΝΟΣ

ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ

Διάπλατ' ανοιγμένο ἀπόψε τοῦ καλοῦ τὸ παραθύρι
καὶ τ' δλάρυρο φεγγάρι
μέσα πάλι! Καὶ φωτάει τὶς βιολέτες στὸ ποτήρι
τὰ βιβλία του, τὰ κάδρα καὶ τὸ ξέστρωτο κλινάρι.

Τὸ φεγγάρι!

Κι' ὅπως θά'χω μὲς τὴν κάμαρη ξαπλώσει
—γνώριμη κι' ἀγαπημένη—
τ' ἀσημένιο φῶς του θά'χει μ' ἄσπρο πέπλο σαβανώσει
ὅταν τοῦ Χαλεπᾶ μιὰ «κοιμωμένη»!

Ἔστερα θὰ σκαρφαλώσει στοῦ παραθυριοῦ τὰ φύλλα
καὶ θὰ κορμαστεῖ στῆς λεύκας τὰ κλωνιά—ἀσημιὰ
[καντήλα!

Σ. ΚΑΝΕΤΑΚΗ

ΤΡΥΦΕΡΟΤΗΣ

Τοῦ Θρήνου μου τὰ κύματα, ποῖο ἀγέρι
τάφερε στὴ ψυχὴ σου ξαφνικά;
Στὴν ἀφεγγὴ νυχτιὰ ἔτσι μπιστικά
σὲ μένα ποῖο σ' ὠδήγησεν ἀστέρι;

Ὁ λογισμός σου ἐλπίδες μοῦ χαρίζει.
Μὲ φῶς καὶ δρόσο θέλω νὰ ντυθῶ,
γιὰ χάρη σου, νὰ μοιάσω κρινανθὸ
ποῦ ἀπ' ὁμορφιά στὸν κάμπο ξεχωρίζει.

... Κι' ἀποζητῶ τὰ μύρια σου παινάδια
ἀγάπη μου, ποῦ μιὰ θερμὴ βραδυὰ
μ' ἔδεσες μὲ τοῦ κόσμου τὴν καρδιά,
μὲ τὰ φιλιὰ τὰ λαῦρα καὶ τὰ χάρδια.

Κ. ΤΣΑΤΣΑΡΩΝΑΚΗ

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΟ

Βροχοῦλα, σύννεφο κι' ἀγέρι φθινοπωρινὸ
ἦρθατε φέροντας τὰ πρῶτα ρίγη
μὲ τὸ στερνὸ μενεξελένιο δειλινὸ
κι' ἡ ἀγάπη μου σαλπάρισε νὰ φύγει.—

Δὲ σᾶς κακολογῶ: Καλὴν ἀρχή!
μόνο θὰ κάμω τὴν καρδιά μου βράχο:
καλῶς τὰ σύννεφα καὶ τὴ βροχή
π' ἔρχεστε καὶ μὲ βρίσκετε μονάχο!

Γ. ΝΕΙΡΟΘΕΡΗΣ

ΠΡΩΤΑ ΞΥΠΝΗΜΑΤΑ

Θυμοῦμαι σὰν ἤμουν μικρὸς
ποῦ μὲ ξυπνοῦσε τὸ θρόϊσμα τ' ὄνειρου
ἢ ἰδέα τοῦ χάους
στὸ σκότος τῆς νύχτας.
Θυμοῦμαι τὸν κρύο ἰδρώτα
ποῦ μοῦ ξυπνοῦσε τὸν γαλάζιο Ἔγνο τοῦ κρῖνου
καὶ μᾶδεγε

σ' ἐπικοινωνία μὲ τὸ διάστημα.

Κι' ἔπειτα θυμοῦμαι
τὸ πρῶτο ξύπνημα τοῦ ἔρωτα
μὲς στὴν ἀνατολὴ τοῦ πρωϊνοῦ,
Θυμοῦμαι

τὰ χίλια μυστήρια
ποῦ ζῶνανε τὴ μικρὴ ὑπαρξή
ποῦ δὲν μποροῦσε νὰ πιαστῇ ἀπ' τ' ἄστρα.
Κρεμόμουνα τότε

ἀπ' τοὺς στήμονες ἐνὸς ἄσπρου διαντσίτου
μὲ κίτρινη γύρη

Κι' ἡ κίτρινη γύρη

γονιμοποιήθηκε μὲ τὸ λευκὸ κρῖνο τοῦ εἶναι μου

κι' ἐγεννήθηκε ἓνα πουλί

ποῦ ἤθελε νὰ πετᾷ ὅλο καὶ πιὸ πάνω.

Ἦθελε νὰ μάθῃ γιατί γράφω

τοὺς σκόρπιους ἀνέμους στὸ χαρτί τῆς ἀμμουδιάς.

Ἦθελε

νὰ σκαρφαλώνη στὰ βουνὰ τῆς σκέψης

ν' ἀνέβῃ ψηλά

ὡς τοὺς χίλιους ἡλίους

Ἦθελε νὰ βρῇ τὴ λευκὴ χώρα

τῆς Σανκριλά

ποῦ τὴν ἐπλεξε μὲ μιὰ ἴνα μετᾷ

μ' ἓνα ἦχο ἀπαλὸ σὰν ἄρωμα γαζίας

σ' ἓνα κομμάτι φῶς

ποῦ σκορπιόταν στὰ νερά τῶν λουλουδιῶν

ποῦ ξυπνοῦσαν ἄβρα.

Κ. ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙ

Καὶ τώρα πιά σιωπῶ,
μὰ πόσα δὲν ἀφήνω γιὰ νὰ πῶ
κοντὰ στ' αὐτὴ Σου,

Ὅταν μιὰ μέρα θὰ μοῦ πεῖς
δειλά, μὰ δίχως νὰ ντραπεῖς:
«εἶμαι δική σου»

Στὴ σκέψη κείνη πῶς ριγῶ

καὶ πόσο τὴνε νοσταλγῶ,

τρελλή, κοντὰ σου

ν' ἀπλώσω ὀλόθεσμη ἀγκαλιὰ

καὶ νὰ γεμίσω μὲ φιλιὰ

τῆς κάθε ἐλιά σου...

Γ. ΝΕΙΡΟΘΕΡΗΣ

ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΗ (*)

Πρόλογος

Ψιληφωθιάς

(Πρός τὸ κοινό, πρὶν ἀνοίξῃ ἡ αὐλαία):
Μιάς κι' εἶπε ὁ Θεὸς καὶ πλάστηκεν ὁ Κόσμος
(σ' ἑπτὰ μέρες

Κι' ἀπὸ τῆ ράχη τῶν ἀντρῶν ἐπλασε θυγατέρες,
Κι' ἐκλείσε τοῦ Παράδεισου τὴν πόρτα, καὶ μὲ ξύλο
Μᾶς ἐδιώξεν ὁ ἀρχάγγελος μονάχα γιάένα μῆλο!,
Κ' εἶπε: μὲ ἰδρώτα τὸ ψωμί οἱ ἀνθρωποὶνὰ σοδειάζουν
Κι' ἂν θέλουν νὰ τοὺς ἀγαπᾶ, γι' αὐτό, νὰ μὴ γκρι-

Μιάς, λέω, καὶ τὰ θάσκανα περιλαμπρῶς πληθιαίνουν,
Καὶ σὰν ποτάμια ξεχειλοῦν, κι' οὐλο μᾶς παρασέρνουν
Ἴντα νὰ κάνουμε κι' ἐμεῖς; Νά: Τὸ σανίδι ἐτοῦτο,
Γιὰ παρηγόρια ἐστήσαμε, μὲ λύρες καὶ λαγοῦτο
Νὰ ψάλλουμε πάνω σ' αὐτὸ τὰ πάθη μας, τσοὶ πόνους,
Κουράγιο οὐλοὶ νὰ παίρνευσιν τσοὶ μαύρους τούτους

(χρόνους,
Ἔτσι, στὸ γύρο τοῦ τροχοῦ, τῆ σήμερον ἡμέρα,
Μπήκαμε πάλι σ' ὄρντιν-ἂ νὰ δώσουμε τῆ χέρα,
Οὐλοὶ μαζί, ἐμεῖς κι' ἐσεῖς, θεατῆς καὶ θεατρίνοι.
Νὰ λέμ' ἐμεῖς ν' ἀκοῦϊ' ἐσεῖς κι' ἀπούχει κρίση ἄς

(κρίνει,
Ἄνε ντὰ λέμε ἄσκημα ἐμεῖς ἢ ἄσκημα ἐσεῖς γροϊ-

(κάτε,
Κι' ἂν: ὅταν κλαίμ' ἐμεῖς ἐδῶ, ἐσεῖς αὐτοῦ γελάτε!
Μὲ γέλιο, ὡστόσο, ἢ δάκρυο, τὸ θέατρο σὰν τελειώσει,
Τρεῖς ὥρες, οὐλοὶ μᾶς ἐδῶ, θάχουμε μεγαλώσει,
Τρεῖς ὥρες τσ' ὁμορφῆς ζωῆς θάχουμε καταλύσει,
Τρεῖς ὥρες τὴν ἀγάπη τῆς θάχουμε τραγουδήσει!
Ἄδιντες λοιπόν! Ἀρχίζουμε! Καλὴ καρδιά κρατᾶτε!
Καὶ γιὰ νὰ πᾶνε οὐλα καλὰ, ὁμπρὸς! Χεροκροτᾶτε!

(Φεύγει. Ἀνοίγει ἡ αὐλαία)

(Σκηηνικό: ἰσόγειο, στὸ κονάκι τοῦ καπετάνιου)

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Φλουρῆ, Καλλιῶ, Φιλιώ

(Ἡ Φλουρῆ φαίνει στὸν ἀργαλειό. Ἡ Καλλιῶ
καθαρίζει κουκιά. Ἡ Φιλιώ, ξαπλωμένη ἀπάνω στὸ
πατάρι, διαβάζει βιβλίο. Ἀπὸ μακρυνὰ ἔρχεται ὁ σκο-
πὸς μιᾶς λύρας. Βραδυάζει).

Καλλιῶ

Ἄδικο νὰ σοῦ λάχει, λυρατζῆ Σαίτοβαγγέλη!
Δὲ θὰ τσι μάθεις κιαμιμὰ βολὰ καὶ τουτεσὰς τσι
δοξαρές, νὰ ἰδοῦν ἀναπαημὸ τ' αὐτιά μας ; !

Φιλιώ

Ζάνοιγε, τουλόγο σου, τὰ κουκιά, καὶ μὴ γροϊ-
κᾶς τσοὶ λυρατζῆδες !

Καλλιῶ

Τὰ μάθια μου γιὰ τὰ κουκιά, τ' αὐτιά μου γιὰ
τὴ λύρα !

Φλουρῆ

Ἐμένα μ' ἀρέσει ὁ λυρατζῆς ! Μαγάρι νᾶχεν
τοῦ δώκει ὁ Καπετάνιος τὴν Παγώνα μας γιὰ γυ-
ναῖκα. Θά μαςε παίξει, ζάβαλε, καὶ λύρα νὰ χορευ-
γουμε !

Φιλιώ

Ναῖσκες ! Ὁρες ἐδᾶ ναι, νὰ παντρέψουμε καὶ
τὰ βυζασταρούδια ! Χάχα ! Ἐγνοια σας ! Τοῦστεϊλα
γὼ τοῦ λυρατζῆ σας ἕνα μνηνυτό !..

Καλλιῶ

Ἴντα τοῦ μῆνυσες ;

Φιλιώ

Ἐμῆνυσά ντου πὼς θὰ τονε στρώσω χάμω μὲ
τὸ γκοῦ τοῦ Καπετάνιου ἢ γῆδια, ἂν δὲν ἀλλάξει
γνώμη γιὰ τὴ νύφη ! (Οἱ ἄλλες κρουφογελοῦνε σὲ βιά-
ρος της. Σιγή).

Φλουρῆ

(Σὲ λίγο, σιγοτραγουδάει :) Ἐλα, ἔτα, ἔλα,
ζυγοῦρὲ βασιλικέ...

Φιλιώ

Ἴντα μοῦ τραγουδάς κι' ἐσύ; Βιβλίο μὲ γράμ-
ματα διαβάζω ! Δόπις θαρεῖς πὼς φαίνω σὰν κι'
ἐσεῖνα ; (Σιγή. Ἡ πόρτα χτυπάει. Στὴν Καλλιῶ :)
Ἐλόγου σου πάλι, ἴντα περιμένης καὶ δὲ σαλεύγεις
ν' ἀνοίξεις τὴ θύρα ;

Καλλιῶ

Ἐρθάνοιχτ' εἶναι! δὲ τινε θαρεῖ; (Φωνάζει:)
Ἄμπωξε, μωρή, τὴ θύρα μὲ τὸ πόδα σου, μὰ δὲν
ἔει τὸ μάνταλο... (Κλωτσιὰς στὴ θύρα. Ἡ Καλλιῶ
σηκώνεται μουρμουρίζοντας:) Ἀνάεμα νάεις γιὰ
πόρτα ἂ δὲν ἐβαρέθηκα τὴ ζωὴ μου νὰ σ' ἀνοίγο-
κλειῶ! (Ἀνοίγει. Φαίνει' ἡ Μαρία, φορτωμένη ξύ-
λα:) Ἴντά ναι ὁ φορτωμός σου, μ'ορεσὺ Μαριῶ;!
(Τὴ βοηθᾶ νὰ βγεῖ ἀπὸ τὴν ἀριστερῆ θύρα. Σιγή:)

Φλουρῆ

—(Σὲ λίγο:)- Ἡθελα καὶ νὰ κάτεχα, ἴντα μούρη
θὰ κάνει ὁ Κωστής μου, ὄντες θὰ δεῖ τὸ σκύλο ποῦ
τοῦ χάρισεν ἢ κοπελλιά, κουτσαυτισμένο καὶ κουτσο-
ραδιασμένο ἀπὸ Μανωληό.

Καλλιῶ

—Κι' ἴντα νὰ κάνει δά; Ἐπᾶ, κόψανε τὴ γλῶσ-
σα τῆς Μαρίας μας, καὶ μεῖς θὰ λυπούμαστε τσοὶ
σκύλους;

Φιλιώ

—Τὴ γλῶσσα τῆς Μαρίας τὴν ἔκοψ' ὁ γιατροὺς
γιὰ νὰ μὴν ἀποθάνει. Μὰ τ' αὐτιά κι' ἡ οὐρά τοῦ

(Συνέχεια στὴ σελίδα 24)

(*) Βλέπε δευτέρη π., ἀγρ. φ. σ. 10 «Γυρίζοντας τὴν Ἀνέμη».

ΤΑ ΛΑΛΙΑ ΜΑΤΙΑ

(Συνέχεια απ' τὸ προηγούμενο)

«Ὅχι, δὲν κάθεται κανεὶς τέτοιος κύριος ἐδῶ».

«Μήπως καθόταν πρὶν ; »

«Ὅχι, δὲν κάθησε ποτέ».

«Καλά, εὐχαριστῶ πολύ».

Ἡ πόρτα ἐκλείνει. Κι' ἐκεῖνος συνέχιζε τοὺς δρόμους. Δὲν ἦτανε τίποτα, οὔτε σπίτι, οὔτε πρόσωπο. Δὲν ἦτανε τίποτα.

Οἱ μέρες σωριάζονταν. Ὁ ἥλιος ἔδουε, τὸ σούρουπο ἔφτανε χωρὶς φῶτα κι' ὁ Πέτρος τὶς τέτοιες ὥρες εἶχε κουρασμένα πόδια καὶ μιὰ κουρασμένη ψυχὴ. Ἐπιανε νὰ κατηφορίζει γιὰ τὸ ξενοδοχεῖο καὶ κάθε φορὰ μόνο μιὰ πεθυμιὰ μεγάλωνε : νὰ κοιμηθεῖ πολὺ καὶ νὰ ξεχάσει.

Ἦτανε πάλι μιὰ τέτοια μέρα. Ὁ Πέτρος ἔφαγε κάτι καὶ πήγαινε νὰ κοιμηθεῖ. Ν' ἀπλώσει τὰ πόδια καὶ τὴν ψυχὴ, νὰ τὰ ξετεντώσει. Νάρθει ὁ ὕπνος καὶ ν' ἀπαλύνει λίγο ἢ λύπη. Καὶ κατηφόριζε κι' ἔσερνε τὰ πόδια σ' ἓνα στενὸ δρομάκι, κι' ἐκεῖ ἀναταράχθηκε ὀλάκερος. Ἡ μνήμη ἐρχόταν μὲ καλπασμό. Ἐφτανε καθαρὴ-καθαρή. Δὲ γελιόταν. Αὐτὸ ἦτανε, τὸ μικρὸ βιβλιοπωλεῖο.

Μιὰ φορὰ ὁ Πέτρος ἀπ' τὴ Θεσσαλονίκη ἔστειλε ἓνα διήγημα σ' ἓνα ἀθηναϊκὸ περιοδικό. Τὸ γραφτὸ του δημοσιεύτηκε, ἦρθε καὶ μιὰ καρτοῦλα : συγχαρητήρια. «Ὅταν ὁ Πέτρος κατέβηκε στὴν Ἀθήνα, πήγε καὶ βρήκε τὸ περιοδικό. Ἦτανε σὲ τοῦτο τὸ βιβλιοπωλεῖο, διευθυντὴς ὁ ἴδιος ὁ βιβλιοπώλης. Γνωρίστηκαν κι' ἔγιναν φίλοι, ὁ Πέτρος ἀγόρασε βιβλία κι' ἔφυγε πάλι γιὰ τὴν πόλη του. Ἀλληλογραφοῦσε, ἔστειλε διηγήματα, τοῦ ταχυδρομοῦσαν βιβλία. Καὶ πάντα μὲ μιὰ εὐγενικὰ καρτοῦλα γιὰ τὸ καινούργιο γραφτὸ του.

Ὁ Ἀλέκος... ὁ καυμένος ὁ Ἀλέκος... Τὶ εὐγενικός... Τὶ εὐγενικός...

Μιὰ λυρική μνήμη γιομίζει τὸν Πέτρο. Θυμάται μὲ πόση χαρὰ τὸν

ὑποδέχτηκε τὴν πρώτη φορὰ, μὲ πόση παληὰ φιλία. Κι' ὕστερα τὰ γράμματά του γιομάτα εὐκρίνεια κι' ἀπλότητα.

Μιὰ λυρική χαρὰ γιομίζει τὴ μνήμη τοῦ Πέτρου. Στέκεται κεῖ μὴ μὴ τοῦ Πέτρου. Στέκεται κεῖ καὶ ξανακυττάζει πάλι τὴν ἐπιγραφή. Τὴν πόρτα. Ναι, δὲν ἦτανε λάθος. Τὸ μαγαζὶ τοῦ Ἀλέκου καὶ τῆς Βάνιας. Καὶ πιά δὲ βαστά. Γύρισε τὸ πόμολο, ἔσπρωξε, μπήκε μέσα. Δυὸ κύριοι ἀγόραζαν βιβλία. Ἐκλείσει τὴν πόρτα ἀθόρυβα καὶ στάθηκε σὲ μιὰ γωνιά. Ναι,—ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέκος, κατάιδιος, μὲ τὰ γυαλιὰ του, γελαστός. Ναι—καὶ σὲ τὸ ταμεῖο ἡ γυναίκα του, ἡ Βάνια.

Ἡ Βάνια ἦτανε μιὰ ὁμορφὴ γυναίκα, μιὰ μελαγχολικὴ ὁμορφὴ γυναίκα. Ὁ Πέτρος θυμότανε πολὺ καιρὸ τὴν πρώτη συνάντησή. Τότε, μαθητοῦδι. Τὸν καιρὸ πού ἡ γυναίκα ἦτανε μιὰ παρουσία θαμπή, πολὺ λίγο ὕλη. Ἐνα θολὸ συναίσθημα ἀνακατωμένο μὲ ρωμαντικὲς ἐπιθυμίες γιὰ μιὰ ἐξυλωμένη σάρκα. Ὁ Πέτρος θυμόταν πολὺ καιρὸ τὴν πρώτη συνάντησή. Καὶ θυμόταν πῶς τὸν ὑποδέχτηκε—μιὰ γλυκειὰ μνήμη πού ἐρχεται καὶ κάνει νὰ λυποθυμοῦν τὰ γόνατα. Εἶχε μπεῖ δειλὰ σὲ τὸ κατάστημα, ἔπως τώρα. Περίμενε νὰ φύγουν οἱ πελάτες, πλησίασε κι' εἶπε τ' ὄνομά του Ὁ Ἀλέκος τοῦ ἔδωσε τὸ χέρι μὲ ξεφωνητά. «Ἄ, ἐσεῖς εἶστε!» Καὶ τοῦ ἔσφιξε τὸ χέρι μὲ γέλοια καὶ γύρισε στὴ γυναίκα πού καθότανε σὲ τὸ Ταμεῖο. Ἦταν ἓνα ὀβάλ προσώπκι, λίγο σκοῦρο. Ὑστερα κατέβαινε τὸ χλωμὸ ντεκολτέ καὶ διὸ μικρὰ μύτερὰ στήθεια ἔπαλαν ἀλαφρά. Πάνω σὲ ξύλινο περβάζι τοῦ ταμείου ἄφηνε ἓνα μελαχροινὸ γυμνὸ μπράτσο. Δυὸ μεγάλα μάτια κύτταζαν τὸν Πέτρο, δυὸ λαδιὰ μεγάλα μάτια. Ἐλαμπαν ἤρεμα σὲ σκοῦρο φόντο, ἦταν ἓνα γλυκὸ ἡμερο βλέ-

μα. Ἴσως μελαγχολικό. Κι' ὁ Ἀλέκος εἶχε πεῖ: «ἡ Βάνια, ἡ γυναίκα μου». Ὁ Πέτρος προχώρησε δειλὰ, ἀνήσυχα. Δὲν ἤξερε τί νὰ πεῖ σ' ἐκείνη τὴν ὁμορφὴ γυναίκα πού τὸν ἔβλεπε ἔτσι. Μὰ ὁ Ἀλέκος εἶπε πάλι: «ὁ διηγηματογράφος μας, ὁ Πέτρος». Τότε ἐκείνη ἔφερε ἓνα χαμόγελο σὲ τὸ πρόσωπο. Ἐφερε ἀπ' τὴν ψυχὴ τῆς καὶ ἦταν ἴσως λίγο μελαγχολικό. Κατέβηκε ἀπ' τὸ κάθισμα καὶ δῆκε ἀπ' τὸ Ταμεῖο. Κι' ὁ Πέτρος θυμάται. Μιὰ ψηλλὴ κορμωστασιά γιόμισε τὸ χῶρο, ἐκεῖ μπροστά του. Μιὰ ψηλλὴ κομψὴ γυναίκα πού φοροῦσε ἓνα σκοῦρο φόρεμα προχώρησε νωχελικά. Τοῦ ἀπλώσε τὸ γυμνὸ σκοῦρο μπράτσο.

Τόνωισε τὸ χέρι τῆς μαλακὸ καὶ ζεστό. «Χαίρουμαι πολὺ» εἶπε. «Ἦσο νέος... Μπράβο, θὰ γράψετε καλὰ πράγματα». Καὶ τὸν κυττοῦσε στὰ μάτια μὲ τὸ λαδὶ βλέμμα τῆς, πού πλανιόταν μιὰ κούρση. Τὸν κυττοῦσε στὰ μάτια, κι' ἄφηνε τὸ χέρι τῆς σὲ τὸ δικό του. Ἐκεῖνος ὁμῶς τὸ τράβηξε. «Εὐχαριστῶ», μπόρεσε νὰ πεῖ. Ἐκείνη πέρασε μπρός, πήγε σὲ τζάμι καὶ δάλθηκε νὰ βλέπει σὲ δρόμο. Ὁ Πέτρος ἄρχισε νὰ μιλά μὲ τὸν Ἀλέκο, ὁμῶς ἔκλεπτε βλέμματα καὶ τὰ ἔρριχνε στὴ Βάνια. Ἡ γυναίκα ἦταν ἐκεῖ, ἀκουμπισμένη κουρασμένα στὴν πόρτα. Καὶ τὸ φόρεμά τῆς ἀκόμα ἔχει μιὰ μελαγχολικὴ γραμμὴ, σκέφτηκε τότε ὁ Πέτρος καὶ τὸ θυμάται τώρα. Καὶ θυμάται ἀκόμα πῶς ξανανταμύθησαν λίγες φορές, πῶς ὕστερα ἐκεῖνος ἔφυγε στὴ Θεσσαλονίκη, πῶς τὴν ἔδλεπε σ' ὄνειρό του τὰ πρῶτα βράδια. Ὑστερα ἦρθανε τὰ νειῶτα, ἡ ζωὴ πού ἔπαλε τριγύρω καὶ ξεχάστηκε ἡ γυναίκα τῆς μακρυνῆς Ἀθήνας.

(Συνέχεια σὲ τὸ ἐπόμενο)

ΚΩΣΤΑΣ Κ. ΔΗΜΑΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΕΣ ΚΑΙ

THOMAS CRAVEN (1)

ΟΙ ΔΙΑΣΗΜΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΜΟΝΤΕΛΛΑ ΤΟΥΣ

Εισαγωγή (2)

Υπάρχει ένα παλιό ρητό πώς ενός ανθρώπου ή τροφή είναι για έναν άλλο δηλητήριο, μιὰ παρατήρηση, έχω αντίληφθῆ, πού εφαρμόζεται με ιδιαίτερη δύναμη στους ζωγράφους και στα μοντέλλα τους. Ένας καλλιτέχνης, ο Ρούμπενς π. χ. προτιμᾷ γυμνά. Ένας άλλος, όπως ο Σεζάν, νευρασθενικά φοβάται τις γυναίκες και οικειοῦται μόνον με τὸ βασίλειο τῶν λαχανικῶν. Ένας τρίτος, ὁ Turner, ἀγαπᾷ τὴ θάλασσα. Ένας τέταρτος, ὁ Ντελακρουά, τὴν ἀγριότητα τῆς μάχης, κλπ. Γιατί συμβαίνει ἔτσι, εἶναι κάτι γιὰ τὸ μέλλον τῆς ψυχολογίας, ἀλλὰ τὸ γεγονός παραμένει ὅτι οἱ καλλιτέχνες, ὅπως κάθε ἄλλος, εἶναι δημιουργήματα τῆς ἰδιοσυγκρασίας καὶ τῶν ἀτομικῶν προτιμήσεων. Μιὰ εὐτυχημένη κατάσταση πραγματικά. Γιατί χαρίζει ἀπειρὴ ποικιλία στις εἰκόνες, καὶ μιὰ ἀπὸ τις μεγαλύτερες δόξες τῆς τέχνης εἶναι ὅτι ἔχουμε ἀρκετὰ γιὰ κάθε γνωστὸ εἶδος καλλιτεχνίας καὶ ἀρκετὰ ποσοτικά νὰ γεμίσουμε τις πελώριες ἀποθήκες—γνωστὲς ὡς μουσεῖα.

Κατὰ τὴ διάρκεια τῶν τελευταίων ἐτῶν, ἀκούσατε πολλὲς φορές ἀπὸ τὰ στρατόπεδα μερικῶν καλλιτεχνῶν τὴ μεγάλη κραυγὴ ὅτι δὲν ἔχει καμιά σχέση τί μπορεί νὰ εἶναι τὸ ἀντικείμενο—τὸ σπουδαῖο εἶναι πῶς τὸ ζωγραφίζει κανεὶς. Αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς λογικῆς ἔχει ὠδηγήσει σὲ μερικὲς ἀπ' τις πρὸ ἐξεζητημένες καὶ ἀκατάληπτες εἰκόνες τῶν μοντέρνων χρόνων, καὶ ὠδήγησε στὸ λογικὸ τῆς ἀποτέλεσμα, ὅπως ἔγινε ἀπὸ ἀρκετὰ καλλιτεχνικὰ δόγματα, τοῦ ἀποκλεισμοῦ δλότελα τοῦ ἀντικειμένου, ἀφήνοντας μόνον ἓνα ὑπόλοιπο στὸ σχῆμα τοῦ διαγράμματος, ἢ τοῦ μοντέλλου, ἢ τῆς ἀφαιρέσεως. Εἴστε εὐπρόσδεχτοι σ' αὐτὴ τὴ φόρμα τῆς τέχνης, ἂν σὰς ἀρέσει αὐτή. Γιὰ μένα μοιάζει μ' ἓνα φλασκὶ χωρὶς κρασί καὶ προτιμῶ ζωγραφιῆς πού ἐξεικονίζουσι καὶ δραματοποιοῦν καὶ φωτίζουν τὰ ἀντικείμενα πού μπορεί νὰ συναντήσουμε ἢ νὰ πλησιάσουμε στὴν καθημερινή μας πείρα, στὸν κόσμο.

Χρειαζέται νὰ εἰπωθεὶ ξανά ὅτι ἡ ἀσχολία με τὴν τέχνη ἔχει δυὸ πλευρὰς: πρώτη, τὸ ἀντικείμενο, καὶ δεύτερη, τὸν τρόπο πού τὸ ἀντικείμενο θὰ χρησιμοποιηθεῖ. Τὸ ἓνα χωρὶς τὸ ἄλλο εἶναι μόνον τὸ μισὸ τῆς προσπάθειας, ἀλλὰ καὶ τὰ δυὸ μαζί, σὲ κατάλληλες ἀναλογίες, μεταφέρουν τὸ ὅμο ὕλικὸ τῆς φύσης σὲ τέλειο προϊόν τῆς ἐργασίας τῆς τέχνης. Δὲν ἐνδιαφέρει ἓναν καλλιτέχνη τί μοντέλλα μπορεί νὰ διαλέξει ὁ ἀνταγωνιστῆς του, ἀλλὰ ἐνδιαφέρει πάρα πολὺ ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος, σὰ μιὰ δημιουργικὴ προσωπικότητα, θὰ διαλέξει ἀντικείμενα γιὰ τὰ ὁποῖα ἔχει δυνατὲς συναισθηματικὲς προκαταλήψεις. Ὁ σύγχρονος Grand Wood, ἐργαζόμενος στὴ ζώνη τῶν σιτηρῶν τῆς Iowa, τῆς γενεθλίου του πολιτείας, ἴδρυσεν μιὰ κίνη-

ση πού, ἀπὸ ἔλλειψη μιᾶς καλύτερης ὀνομασίας, τὴν ὀνόμασε Regionalism. (Τοπικισμός). Ἡ κίνηση τελικὰ πέρασε τὰ σύνορα καὶ ὁ Wood τὴν ἀπαρνήθηκε. Ἐννοοῦσε μὲ τὸν Regionalism, ὅχι ὅτι ἓνα ἀντικείμενο ἦταν πραγματικὰ καλύτερο ἀπὸ ἓνα ἄλλο, ἢ ὅτι τὸ παρθόμοιο ὕλικὸ ἀπὸ τὸ Midde West ἦταν πρὸ σημαντικὸ ἀπὸ τὸ ὕλικὸ τῆς Β. Καρολίνας ἢ τῆς Ν. Ὑόρκης. Ἐσκόπευε μόνον νὰ δώσει ἔμφαση στὴν πωλητὰ ἀλήθεια, ὅτι ὁ καλλιτέχνης πρέπει νὰ εἶναι ριζωμένος σὲ μερικὲς δυνατὲς γενέθλιες (ἐγχώριες, τοπικὲς) ροπὲς μὲ σκοπὸ νὰ δώσει τὸ καλύτερο ταλέντο του.

Εὐτυχισμένος εἶναι ὁ καλλιτέχνης πού ἔχει ἓνα ἔμφυτο καὶ ἀβίαστο ἐνδιαφέρον γιὰ τὰ ἀντικείμενά του, πού ἀνακαλύπτει στὴν κατάλληλη ἐποχὴ τί εἶναι ἡ μοναδικὴ του τροφή καὶ προσκολλᾶται σ' αὐτὴν ὥσπου νὰ τὴν μεταφέρει σ' ἓνα ἔργο τέχνης. Ἀληθινά, μπορεί νὰ πει κανεὶς ὅτι ἓαν ἓνας καλλιτέχνης δὲν ἔχει ἓνα εἰδικὸ ἐνδιαφέρον γιὰ κάποια ἀντικείμενα καὶ μοντέλλα, αὐτὸς δὲν εἶναι καλλιτέχνης καὶ εἶναι ἓνα ἀποτυχημένο ἄτομο, θέβαια, ἓαν δὲν μπορεί νὰ βρεῖ σ' ὅλο τὸν ἀπέραντο κόσμο κάποιο ἀντικείμενο πού νὰ μπορεί νὰ τὸ ὀνομάσει κατάδικό του—κάτι πού θὰ βγεῖ στὴ ζωὴ με τ' ὄνομά του.

Ἀλλὰ μιὰ φορὰ κι ἓνας καλλιτέχνης ἀναστήματος κάμει ἓνα δικό του ὄνομα ζωγραφίζοντας μερικὰ μοντέλλα, ἓνα σμήνος ἀπεριγράφτων συνοδεύει τὸ δρόμο του, μιμούμενο ὅχι μόνον τὸ στυλ του καὶ τὴν προσωπικότητα ἀλλὰ ἀκόμα καὶ τὰ ἀντικείμενα. Ὅταν ὁ Charles Burchfield ἔκαμε νὰ συχνάζουν οἱ καλλιτέχνες ἔξω ἀπὸ τὰ ἐρείπωμένα σπίτια, μιὰ ἀληθινὴ σχολὴ μικρῶν Burchfields μεγάλωσε καὶ ἀντέγραφε τὰ ἀντικείμενά του με τὴ μάταιη ἐλπίδα νὰ γίνεαι λόγος γι' αὐτοῦς. Ὁ Thomas Benton, ἀκολουθώντας τις ἔμφυτες του κλίσεις, δημιούργησε μιὰ λεγεῶνα ἀσήμαντων ζωγράφων. Καὶ ὁ Πικασσό, σκευωρώντας νεοκλασικὲς μορφές, εἶναι ὑπεύθυνος γιὰ χίλιες μιμήσεις ἐλληνικῶν κεφαλῶν.

Πῶς ὁ ζωγράφος χρησιμοποιεῖ τὸ ἀντικειμενικὸ ὕλικό του, στὸ δεύτερο μέρος τῆς καλλιτεχνικῆς ἐργασίας, ἐξαρτᾶται ὀλοκληρωτικὰ ἀπὸ τὴν προσωπικότητά του. Χωρὶς προσωπικότητα, δὲ θάτανε καλύτερος ἀπὸ μιὰ μηχανὴ καὶ χωρὶς ὀλοκληρωμένη προσωπικότητα, θάτανε ἓνας ἀχαλίνωτος ἄνθρωπος. Τὸ ἀτομικὸ χαρακτηριστικὸ του ταλέντο πρέπει νὰ διαπαιδαγωγηθεῖ καὶ σταθεροποιηθεῖ με τὸν σκληρότερο τρόπο μελέτης καὶ με τὴν συμβολὴ τῆς πείρας του. Ἐὰν εἶναι περιορισμένος στὴ ρουτίνα τῶν ἀκαδημιῶν, οἱ εἰκόνες του θάνε ἀχαρες καὶ στεγνές, ὅπως τοῦ David καὶ τοῦ Ingres. Ἐὰν εἶναι ἱκανὸς νὰ διαφυλάξει ἀκέραια τὴν προσωπικότητά του ὑστερὰ ἀπὸ χρόνων

Σ Π Α Ν Ι Ε Σ Σ Ε Λ Ι Δ Ε Σ

ΩΡΕΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (*)

Τὸ 1896 τὸν Φεβρουάριον, τὸ Τυρινὸ Σάββατο τὸ βράδυ, ἤλθε ἀπὸ τὴν Κάνδανον ὁ Μαθιὸς ὁ Κουμούλης τὴν νύκτα, εἰς τὸ σπίτι, καὶ μοῦ λέγει: Γρήγορα σήκω νὰ ξυπνήσεις τὸ χωριὸ σου ξινὰ τρέχων εἰς τὸν Σταυρὸν τῆς Κανδάνου, διότι οἱ ὀθωμανοὶ ἐκίνησαν τοὺς δικούς μας καὶ τοὺς φονεύουν. Καὶ νὰ φωνάξης εἰς τὸν Καμπανὸν, ὅπου εἶναι χριστιανοί, γρήγορα νὰ τρέχουν εἰς τὸν Σταυρὸν καὶ νὰ εἰδοποιηθοῦν καὶ τὰ μεσαχώρια Τσισκανά, Πρινέ, Ἐπανωχώρι καὶ Ἁγία Εἰρήνη, ὅσον τὸ δυνατόν γρήγορα. Λοιπὸν ἐπρόβαλα καὶ ἐφώναξα καὶ σηκώνονται καὶ αὐτοὶ καὶ εἰδοποιῶν καὶ τὰ μέσα χωριά. Γυρίζω ὀπίσω στὸ χωριὸ. Εἶχαν φύγει, ὁ πατέρας μόνον ἦτον ὀπίσω τοῦ πέρνω τὸ τουφέκι ἀπὸ τὸ χέρι του καὶ πέρνω ἀπάνω καὶ εἰς τοὶ Χούσενας τὸ στερνὶ τοὺς φθάνω καὶ τρέχω ἀπάνω. Ἠκολούθησε μοῦ ὁ ἀδελφὸς ὁ Μανώλης καὶ ὁ Σπύρος ὁ Μαρματάκης καὶ τρέχουμε ἀπάνω καὶ μοῦ λέγουν σιγὰ σιγὰ θὰ σκάσωμε, ἐγὼ τοὺς λέγω ὅτι ὁ Κωστής ὁ Ἠλικάκης καὶ ὁ Νικόλας ὁ Κανδαράκης εἶνε πολὺ γρήγοροι καὶ θὰ μᾶς περάσουν.

συγκεντρωτικὲς σπουδές, μπορεῖ νὰ ἐξελιχτεῖ σ' ἓνα Ρούμπενς, πὺ μποροῦσε νὰ σύρει τὸ πιπέλλο του σὲ ὀτιδήποτε σχεδόν. Καὶ ὁ Ρούμπενς, ὅπως ὁ Α. Χάξλεϋ ὑπόδειξε, δὲν ἦταν κατασκευαστὴς προτύπων καὶ ἀφαιρέσεων.

Ἄγαποῦσε τὸ γυμνὸ καὶ τὸ ἔκαμε σύμβολο τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς μεγαλοπρέπειας πὺ ζητοῦσε ἀπ' τὴ ζωῆ. Εἶχε τὸ αἰσθημα, ὅχι τοῦ ἀφηρημένου ἡμι-αφαιρίου, ἀλλὰ τοῦ στήθους καὶ τῶν γλουτῶν.

Δὲν ἐξαναγκάζεσθε νὰ ἀρέσετε ὅλους τοὺς πίνακες πὺ ἀναδημοσιεύονται στὶς σελίδες πὺ ἀκολουθοῦν, γιὰ τὴ θ' ἀνταποκριθῆτε μόνον σὲ κείνες πὺ μπορεῖτε νὰ συμμετέχετε, σὲ κείνες πὺ ἔχουν τοῦλάχιστον κάτι ἀπὸ σᾶς. Ἐφερα μὲζὺ ἓνα ἀντιπροσωπευτικὸ γκρουπ ζωγράφων, καὶ ἔχω πεῖ, στὸ σύντομο χωρὸ πὺ ἀφιερώνεται σὲ καθέναν, ὅ,τι ἐξωγράφισαν καὶ πῶς θὰ τοὺς περιμένετε νὰ ζωγραφίσουν, ὕστερα ἀπὸ μὴ μικρὴ ματιὰ στὶς ζωές τους, τίς σιγήθειες καὶ τίς προσωπικότητες. Γιὰ νὰ ἀπλοποιήσω τὰ πράγματα, ἔκαμα τὸ παγκόσμιο γενικὸ μοντέλλο, ἓνα ὄρο πὺ προσδιορίζει τοῦ καλλιτέχνη τὸ ἀντικείμενο, εἴτε αὐτὸ εἶναι ἓνα τοπεῖο, ἓνα πλοῖο, ἓνα πουλὶ ἢ ἓνα ἀνθρώπινο ὄν.

Μετάφραση: Κ. ΔΗΜΑ

Σημειώσεις:—1. Ὁ Thomas Craven ἔχει γράψει καὶ ἄλλα βιβλία γύρω ἀπ' τὴν ζωγραφικὴ, ὅπως τὸ «ἄνθρωποι τῆς τέχνης», «μοντέρνα τέχνη», «ἡ ἱστορία τῆς ζωγραφικῆς».

2. Ὁ πρόλογος αὐτὸς εἶναι παρμένος ἀπ' τὸ βιβλίον τοῦ Thomas Craven «Οἱ διάσημοι καλλιτέχνες καὶ τὰ μοντέλλα τους». Εἶναι ἓνα ἐνδιαφέρον καὶ ἐπίκαιρο κομμάτι γιὰ τὴν παλιὰ καὶ τὴ νέα ζωγραφικὴ, καὶ ἀρᾶζει μερικὰ πράγματα σὲ τὴ θύση τους», τῶρα μάλιστα πὺ ν' εἶδω εἶχαμε ἐκθέσεις νεόπροπης ζωγραφικῆς καὶ σχετικὰ ἄρθρα, (κριτικῆς), πᾶνω σ' αὐτές.

Κ. Δ.

Λοιπὸν δταν ἐφθάναμε εἰς τοὶ Λίμνες, εἰς τὴν ἐλιά, ἀκούομε παθιὲς ἀπὸ κάτω. Τοὺς λέγω ἀκουτοὶ καὶ ἔτσι ἐσιμῆκαμε καὶ πέρνωμε ἀπάνω, φθάνομε εἰς τὸ Κρυὸ νερό, ἐπλυθήκαμε, εἴπιαμε νερό καὶ φθάνομεν εἰς τὴν Κόρδα καὶ δὲν ἀκούσαμε τίποτε. Καὶ πρῶτ'—πρῶτ' φθάνομεν εἰς τὸν Πύργον, ἐπὶ ἐπρόβαλε ὁ Διερμίας καὶ μᾶς λέγει: τί τρέχει; καὶ τοῦ λέμε κι' ἐμεῖς ὅτι ἤκούσαμε ὅτι οἱ Τούρκοι τῆς Κανδάνου σκοτώνουν τοὺς δικούς μας εἰς τὴν Κάνδανον καὶ διὰ αὐτὸ ἤλθαμε. Αὐτὸς μᾶς λέγει ὀπίσω, δὲν εἶνε τίποτε. Ἐγυρίσανε πίσω τότε ἀπὸ τοὺς δικούς μας τέσσαρες καὶ πέντε κατεβήκαμε εἰς τὸ Ἄνυσαράκη γιὰ νὰ μάθουν καλλίτερα καὶ ἐπειδὴ δὲν ἦταν τίποτε, ἐθγήκαμε καὶ Ἄνυσαρακιῶτες καὶ ἐθαστούσανε καὶ δυὸ μπουκάλια μὲ κρασί.

Τὸ γυρισμὸ νὰ φύγωμε, μᾶς λέγει ὁ Μιχάλης ὁ Κανδαράκης: Ὅποιος θέλει ἄς ἔλθει νὰ περάσωμε ἀπὸ τὴν Σκάφη, ἀπὸ τὸ μαγαζὶ τοῦ Μαθιουδάκη. Μαζὺ τοῦ ἐπήγαμε δέκα ἐπτά, ἐπεράσαμε ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Τραγιόρι, μᾶς ἐκέρασε μὴ μουνιδιαὶ καὶ πέρνωμε κάτω καὶ οἱ Τούρκοι τοῦ Χαρβάτου ἔτρεχαν νὰ βγοῦνε εἰς τὸν Σταθμὸν καὶ εἰς διάστημα τριακοσίων μέτρων σχεδὸν ἐκατεβήκαμε ἐμεῖς κάτω καὶ αὐτοὶ ἐπάνω. Λοιπὸν ἀρχίσαμε τὰ λόγια καὶ τοὺς λέμε ἐμεῖς περνοῦμε καὶ δὲν πειράζωμε, ἀπεναντίας ἤρχισαν οἱ πυροβολισμοὶ καὶ οὕτω ἐφρονεῦθη εἰς τούρκους καὶ δυὸ ἐτραυματίσθησαν. Εἰς τὰ Τουράσια ἦταν σταθμὸς καὶ οἱ χωροφύλακες ἦταν ὀθωμανοὶ καὶ ἀπὸ τὸν Σταθμὸν ἀπάνω ἐπερνοῦσαν δυὸ δικοὶ μας καὶ εἰς τὴν κάτω μεριὰ τοῦ σταθμοῦ ἔπιανε μετερίζι ἓνας τούρκος καὶ τὸν ἐφόνευσαν. Ἐτραυματίσθησαν καὶ δυὸ χωρικοὶ καὶ ἐδιαλύσαμε βράδυ. Ἀπὸ τὸν Πύργον ἐχαμήλωσεν ὁ στρατὸς, ἀλλ' ἀφοῦ ἔπαυσαν οἱ πυροβολισμοὶ ἐγύρθησαν ἐπάνω. Τὴν νύκτα, Καθαρὰ Δευτέρα, ἦταν χιόνι.

Τὸ πρωτοκύριακο μοῦ λέγει ὁ πατέρας μοῦ, νὰ πάρης τὸ ὄπλον σου καὶ εἰς ἔχεις λίγα φουσέκια, νὰ βρῆς νὰ ἀγοράσης καὶ νὰ πάης εἰς τοῦ ἐξαδέλφου τοῦ Καλαμάρη. Τὴν Δευτέρα πρῶτ' ἐρχεται ἓνας χωροφύλακας, Χριστιανὸς καὶ μπαίνει μέσα καὶ μοῦ λέει: Ἐδῶ εἶσαι καὶ σύ; Τὰ Μαράλια καὶ ὁ Καμπανὸς ἔχει 2000 νυζάμι, σὲ κάθε μουράκι εἶναι μὴ δεκαρχία, τὰ κανόνια εἰς τὴν Κόρδα τοῦ Σταυροῦ. (Δὲν εἶχον ὅμως ἄδεια νὰ ἐμβαίνουν εἰς τὰ σπίτια). Καὶ εἰς τὸν Καμπανὸν ὁ Χρῆστος ὁ Δράκης ἦταν Μουλαζιμῆς τῆς Χωροφυλακῆς καὶ λέγει εἰς τὸν πρῶτον τοῦ στρατοῦ: εἰδοποιῶνται τὰ μέσα χωριά καὶ τὰ κάτω χωριά καὶ ἔτσι σὲ μὴ ὅρα θὰ εἴμεθα εἰς τὸν κύκλον. Ἀμέσως φωνάζει τὸ μουρὶ καὶ μαζεύεται ὁ στρατὸς καὶ φεύγει καὶ ὅσους ἐπῆρε τοὺς ἐθασάνισε καὶ οὕτω ἐχωρίσθησαν οἱ Τούρκοι ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς.

Α. ΜΑΥΡΟΥΝΑΚΗΣ

(*) Βλέπε τελευταία παράγραφο σὲ «Γυρίζοντας τὴν Ἀνέμη».

ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΕΡΗΜΙΤΗΣ

Μοναστήρι Γουβερνέτο

«Θησαυρὸν πολύτιμον, ἢ τῶν Κρητῶν
κληρευχία σὲ ἔχει Σοφέ,
καὶ τοῖς τῶν λειψάνων
θρυμκοῖσις φριδρύνεται».

Γ. ΒΕΛΗΜΑΣ

Τὸ ποροφάραγγι, ἀνάμεσα ἀπὸ βραχώδη βου-
νὰ—κατάστιχτα δῶ κ' ἐκεῖ μ' ἀγριολιές, χαρουπιές,
σκίνους, πρινάρια, πλήθος θυμαριές—στενὸ ἐλικοει-
δές, ἀρχίζει λίγο πρὶν ἀπὸ τὸ μοναστήρι τῆς
«Ἁγίας Τριάδος τοῦ Ἀκρωτηριοῦ κ' ἀνηφορίζοντας
ὁδηγεῖ σὲ ἀρκετὰ εὐρύχωρο ὄροπέδιο, πάνω στὸ ὁ-
ποῖο φαντάζει ὄρατο ἓνα ἀπ' τὰ πιὸ παλιὰ μοναστή-
ρια τῆς Κρήτης, ἡ Ἱερὴ Μονὴ Γουβερνέτου:

Ἡ Ἐκκλησιὰ μὲ τὴν καλλιτεχνικὴ πρόσοψή
της καὶ μὲ τὶς ἔξι κολόνες της, καμωμένες ἀπὸ ντό-
πιο πετρομάραρο, τρεῖς δεξιὰ καὶ τρεῖς ἀριστερὰ
τῆς κυρίας εἰσόδου τοῦ ναοῦ, στολίζει τὸ μοναστήρι.

Στὴ βάση τῆς κάθε κολόνας εἶναι λαξευμένα τρία
ἀνάγλυφα πρόσωπα. Ὑπάρχουν ἀκόμα ἀνάμεσα ἀ-
πὸ τοὺς κίονες δυὸ παράθυρα καὶ πάνω-πάνω τους
ἀπὸ ἓνα ἀνάγλυφος σταυρός. Ἡ εἴσοδος τοῦ ναοῦ
κοσμεῖται μὲ δυὸ μικρότερες κολόνες, μὲ ἐγκάραχτες
ἀνάγλυφες παραστάσεις τριῶν στρατιωτῶν. Λένε ὅτι
οἱ παραστάσεις ἀπεικονίζουν Ἄραβες στρατιῶτες,
ποὺ κατέστρεψαν τὸ Καθολικὸ, τὸ πρῶτο καὶ ἀρχαι-
ότερο μοναστήρι.

Ὁ ἀρχιτεκτονικὸς τύπος τοῦ ναοῦ εἶναι σταυρο-
ειδῆς μετὰ τρούλλου καὶ χορῶν Ἀγιορειτικοῦ τύπου.
Στοὺς κενοὺς χώρους τῆς ἐκκλησιᾶς, ἀριστερὰ καὶ
δεξιὰ, ὑπάρχουν δύο παρεκκλήσια, τόνα στὴ μνήμη
τοῦ Ἰωάννου Προδρόμου καὶ τ' ἄλλο ἀφιερωμένο
στὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου. Ἀπὸ τὸ πλακοστρωμένο
προαύλιο ξεπετιῶνται λίγα δέντρα. Μιὰ πιπεριά,
δυὸ νερατζιές καὶ δυὸ λεμονιές. Πίσω ἀπὸ τὸ ἱερὸ
τῆς ἐκκλησιᾶς προβάλλει μικρὸς ναός, στὴ μνήμη
τοῦ Ἁγίου Προκοπίου ἀφιερωμένος.

Ἡ στοματικὴ παράδοση ἀναφέρει ὅτι σὲ καμπὴ
τοῦ ποροφάραγγου, Τοῦρκοι στρατιῶτες καιροφυ-
λαχτῶντας, πιάσανε καὶ σφάξανε πολλοὺς Καλογέ-
ρους τοῦ Μοναστηριοῦ. Σημάδια τῆς ἐγκληματικῆς
αὐτῆς σφαγῆς ὑπάρχουν πάνω σὲ πλαγιές βράχων,
στοὺς ὁποίους, οἱ Καλόγεροι ποὺ ἀπομείνανε, ἔχουν
χαράξει σταυρούς, ποὺ δείχνουν ὅτι στὸ μέρος ἐ-
τοῦτο σφαγήσανε οἱ ἀθῶοι Καλόγεροι.

Τὸ μοναστήρι τοῦ Γουβερνέτου, ὅπως εἶναι
βαλμένο πάνω στὸ ὄροπέδιο, δίνει τὴν ἐντύπωση,
ὡς τὸ θωρεῖς ἀπὸ μακρὰ τοῦ δρόμου, πὼς ἓνας
εὐλαβικὸς προσκυνητῆς—τὸ μεγάλο του καμπανα-
ριὸ—προσεύχεται ἀκατάπανστα, ἔχοντας ἀνασηκωμέ-
να πρὸς τὸν οὐρανὸ τὰ χέρια του, ποὺ σχηματίζουν
οἱ δυὸ παράπλευρές του οἰκοδομῆς τῶν κελλιῶν.

Ἡ παράδοση συνεχίζοντας ἀναφέρει ὅτι τὸ

πρῶτο μοναστήρι, εἶταν κάτω στὸ βουνὸ τοῦ Ἁγίου
Ἰωάννου τοῦ Ἐρημίτη. Σώζονται ἀκόμα ἐκεῖ τὸ
καμπαναριὸ, κελλιὰ καὶ τὸ ἡγουμενεῖο. Μιὰ μεγάλη
ἐλιά ποὺ φύτρωσε, ὅπως λένε, ἀπὸ τὰ λιοκούκουτσα
ποὺ πετούσανε καλογέροι στὸ πάτωμα τρώγοντας τὶς
ἐλιές καὶ ποὺ ὀρθώνεται ἀπὸ τὰ θέμελα τοῦ κτίσμα-
τος, ξεπετιέται καὶ τώρα ψηλὰ καὶ ξεπερνᾷ τὴν ἐρη-
πωμένη στέγη σὲ ἀρκετὸ ὕψος.

Σὲ σκαλισμένο, λαξευμένο βράχο, ὑπάρχει ἡ ἐκ-
κλησιὰ σὲ μνήμη τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐρημί-
τη. Γιὰ νὰ χτισθῆ τὸ μοναστήρι ἐκεῖ πρὸ χιλιῶν
χρόνων περὶπου, χρειάστηκε νὰ χτίσουν γιγάντιο
ἔργο, ἓνα μεγάλο πλατὺ καὶ θολωτὸ γεφύρι ποὺ ἐ-
νώνει τὶς δυὸ ὄχθες τοῦ φαραγγιοῦ καὶ ποὺ ἀκούει
στ' ὄνομα βαθῦν Σελλί.

Τὸ γεφύρι αὐτὸ ἔχει μᾶκρος πενήντα μέτρα καὶ
πλάτος εἴκοσι, ἀποτελεῖ δὲ τὴν αὐλὴν τοῦ μοναστη-
ριοῦ. Ἀπέναντι τῆς αὐλῆς, στοὺς βράχους, φαντά-
ζουν ἀκόμη δυὸ παλιές σκῆτες.

Πρὶν πάνω, ἀριστερὰ, εἶναι ἡ μεγάλη καὶ περιφη-
μη σπηλιά, μὲ τοὺς ὄραιους καὶ πολλοὺς ὀλάσπρους
σταλαχτίτες. Ἀξιοπρόσεχτος εἶναι ὁ σταλαχτίτης ποὺ
μοιάζει μὲ φίδι καὶ ποὺ ὁ Ἅγιος τὸ πέτρωσε, σὰν
πῆγε νὰ πιῇ νερὸ ἀπὸ τὴ στέρα.

Ἄν κανεὶς μπεῖ στὴ σπηλιά χωρὶς ὀδηγὸ, χά-
νεται. Μέχρι σήμερα ὁμως δὲν ἀναφέρεται κανένα
δυστύχημα. Ἔτσι ὅσοι πέσανε σὲ γυῖθους καὶ μικρο-
βάραθρα δὲν πάθαν τίποτα. Ἐπίσης κανεὶς δὲν λε-
ρώνεται μπαίνοντας μέσα, χάρις στὸν Ἅγιο.

Ἡ παράδοση προσθέτει καὶ λέγει ὅτι ὁ Ἅγιος
Ἰωάννης ὁ Ἐρημίτης μ' ἄλλους πολλοὺς πατέρες
φύγανε ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, ἤρθανε στὴν Κύπρο κ'
ἀπὸ κεῖ στὴ Γαῦδο τῆς Κρήτης. Ὅταν οἱ ἄλλοι πα-
τέρες ἀφήσανε στὴν παραλία τῆς Γαύδου τὸν Ἅγιο,
αὐτὸς ἔβγαλε τὴν κάπα του, τὴν ἔβαλε πάνω στὸ νε-
ρὸ, ἀνέβηκε καὶ τὴν ἔσπρωχνε νὰ προφθάσῃ τὴ
βάρκα τῶν ἄλλων καλογέρων, ποὺ φεύγανε γιὰ τὴ
Κρήτη. Αὐτοὶ μόλις εἶδαν ὅτι ὁ Ἰωάννης δὲν βού-
λιαζε, σταθήκανε καὶ τὸν πῆραν μαζί, γιὰτὶ πείστη-
καν ὅτι αὐτὸς εἶταν ἅγιος ἄνθρωπος. Οἱ πολλοὶ
πατέρες μείνανε στὸ Σέλινο, ἐνῶ ὁ Ἅγιος Ἰωάννης
ἦλθε στ' Ἀκρωτήρι καὶ ἔξοῦσε μέσα στὴ σπηλιά,
τρώγοντας ἄγρια χόρτα, ἄγριο μέλι, χαρούπια, σχοι-
νόκαρπο.

Ἀπὸ τὶς κατανυκτικῆς ὀλονύχτιες προσευχῆς,
ἀπὸ τὴν κακὴ δίαιτα, τὸ σῶμα του κυρτώθηκε καὶ
ιβάδιζε σκυφτὸς σὰν ζῶο. Ἐνα βράδυ, ποὺ βγήκε
ἀπὸ τὴ σπηλιά, γιὰ νὰ πάει νὰ βρεῖ χόρτα νὰ φάει,
τὸν ἀντελήφθηκε ἓνας τσοπάνος ὁ ὁποῖος τὸν πέρα-
σε γιὰ ἀγρίμι καὶ μὲ τὸ ἀκόντιό του τὸν τόξευσε καὶ
τὸν λάβωσε. Ὁ Ἅγιος σύρθηκε στὸ σπήλαιό του
ἀφίνοντας κηλίδες αἵματος στοὺς βράχους.

Ὁ βοσκὸς παρακολούθησε τὰ αἵματα ποὺ τὸν

Η ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΤΩΝ ΝΑΥΑΡΧΩΝ (*)

Ἡ ἀπόφασις διὰ τῆς ὁποίας διεκανονίσθη ἡ προσωρινὴ διοίκησις τῆς Κρήτης, μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Τουρκικοῦ Στρατοῦ καὶ τῶν Τουρκικῶν Ἀρχῶν, ἔχει οὕτω :

Συνεδρία 1ης 18)30 Ὀκτωβρίου 1898.

Οἱ Ναύαρχοι καθορίζουσιν ὡς ἑξῆς τὴν διοργάνωσιν τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως τῆς Νήσου μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Τουρκικῶν Στρατευμάτων.

1) Τελεία Διοικήσις τῶν κατεχομένων πόλεων. Διορισμὸς ἐν ταῖς πόλεσι μικτῶν δημοτικῶν ἀρχῶν.

2) Ἀστυφυλακί.

Μισθοδοσία ἴση εἰς ὅλα τὰ μέρη. Ἰματισμὸς. Ὀπλισμὸς. Ἀποζημίωσις διὰ τὰ πρῶτα χρεώδη. Ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἀστυφυλάκων θὰ ὀρισθῆ λαμβανόμενων ὑπ' ὄψει τῶν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Νομάρ-

φέρανε στὴ σπηλιά.

Μπῆκε μέσα καὶ εἶδε τὸν Ἅγιο νὰ εἶναι ζωντανὸς καὶ νὰ ἔχει σταυρωμένα τὰ χέρια. Τότε μονάχα ἔνοιωσε τί κακὸ εἶχε κάμει καὶ ζητοῦσε τὴ συγχώρησίν του. Ὁ Ἅγιος τὸν συγχώρησε καὶ τοῦ εἶπε νὰ φύγῃ ἀπ' τὸ σπήλαιον γιατί σὲ λίγο σκοτάδι θὰ ξαπλωθῆ καὶ δὲν μπορεῖ κατόπιν νὰ βγεῖ. Ἡ παρουσία τοῦ Ἁγίου φώτιζε τὸ σπήλαιον. Σιγά—σιγά ὁμως ἀρχίζει νὰ σκοτεινιάζει. Μιὰ εὐωδία ἀπὸ λιβάνι, θυμίαμα καὶ ἄλλα μυρωδικὰ σκορπίστηκε, ἐνῶ ἀπὸ τὸ βάθος ἀκούγονταν ἡ ψαλμωδία τῶν Ἀγγέλων καὶ οἱ κρότοι τῶν Θυμιατῶν, ποὺ λιβάνιζαν τὸ νεκρὸ πιά Ἅγιο. Ὁ τοσπάνης ἔσπευσε ν' ἀνιγγεῖλη τὸ γεγονός σ' ὅλα τὰ γύρω χωριά. Πλήθος λαοῦ ἀπὸ ὅλη τὴ Νήσο ἔτρεξε ναρθεῖ στὸ σπήλαιον καὶ προσκυνῆσαι τὸ λείψανό του. (1) Πολλοὶ ἄρρωστοὶ γιαιτρευθῆκαν. Μαζευτήκανε πολλὰ χρήματα καὶ πολλὰς ἀφιερώσεις γενήκανε, ὥστε νὰ κτισθῆ τὸ παλιὸ μοναστήρι, ἐκεῖ στὴ σπηλιά, σὲ μνήμη τοῦ ἁγίου Ἰωάννου.

Ἄλλ' ὅπως λένε, οἱ Ἀραβες πειρατὲς δὲν ἄφιναν ἦσυχος τοὺς καλόγερους καὶ τὸ μοναστήρι. Ἐρχόταν στὸ παραλίμνο κάτω, κάνανε ἐπιδρομές, ἀρπάζανε ὅτι εἶχε τὸ μοναστήρι τους, καὶ ἂν βρισκάνε καλογέρους τοὺς σφάζανε.

Ἔτσι οἱ πατέρες καλόγεροι ἀποφασίσανε νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ παράλειον μοναστήρι τους καὶ ν' ἀναβῶν πρὸ ψηλὰ στὸ ὄροπέδιο, ὅπου χτίσανε τὸ νέο μοναστήρι τὸ τωρινὸ, ποὺ ὀνομάζεται Γουβερνέτο (2).

ΑΛ. ΧΑΤΖΗΓΑΚΗΣ

Σημειώσεις 1) ποβλ. α') Κρητικὰ χρονικά 1948, ὁ βίος τοῦ Ἁγίου, σελ. 47—72 β') Τιμοθέου Παπουτσάκη βίος τοῦ Ἁγίου 1948 γ') Ἀνθίμου Λελεδάκη Χανιά 1922 ἁσματικὴ ἀκολουθία τοῦ Ἁγίου.

2. Σημαίνει πιθανῶς τὸ Κυβερνεῖο, γιατί τὸ μοναστήρι ἐτόυτο διοικοῦσε ὅλες τίς τριγύρω μικρὰς μονές, μετόχι, ἐκκλήσια, ὅπως τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου, τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, τῆς Παναγίας τῆς Ἀρκουδιάς, τῆς Παναγίας τῆς Κουμαριανῆς, τοῦ Ἰωάννου Προδρόμου,

καὶ προσόδων ἐκάστου Τμήματος.

3) Ἐξοραεῖς παντὸς εἶδους φόρου. Προσδιορισμὸς ὑπαλλήλων. Τελωνεῖα εἰς μέρη ἀποβιβάσεως, ἤτοι εἰς τοὺς λιμένας καὶ εἰς τὰ παραθαλάσσια μέρη, ὅπου γίνονται σήμερον λαθρεμπορικῶς ἐμπορικαὶ ἐπιχειρήσεις. Καταστολὴ τοῦ λαθρεμπορίου διὰ πλοίων καὶ ἐν ἀνάγκῃ δι' ἰδρύσεως σταθμῶν εἰς τὰ συσχετιζόμενα μέρη.

Τὸ ἐν ἰσχύει δασολόγιον θὰ ἰσχύῃ προσωρινῶς.

4) Ἐπίβλεψις εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς νήσου διὰ τῆς εὐρωπαϊκῆς χωροφυλακῆς, τῆς ἀστυφυλακῆς, τῶν περιπολιῶν καὶ τῶν στρατιωτικῶν περιλάτων.

5) Δικαιοσύνη ἀποκλειστικῶς στρατιωτικῆ. Πρωτοδικεῖα στρατιωτικὰ εἰς ἕκαστον τμήμα. Εἰρηνοδικεῖα (στρατιωτικά). Ἀναβολὴ πασῶν τῶν καθαρῶς πολιτικῶν καὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων. Διατήρησις τῶν θρησκευτικῶν δικαστηρίων ὡς ἔχουσι σήμερον μετὰ τῆς περιορισμένης δικαιοδοσίας των.

6) Ἄπαντες οἱ δημόσιοι καὶ λοιποὶ ὑπάλληλοι, οἱ διορισθησόμενοι διὰ τὴν μεταβατικὴν ταύτην περιόδον, πρέπει νὰ εἰδοποιηθῶσιν ὅτι οἱ Ναύαρχοι οὐδεμίαν ἀναλαμβάνουσι ὑποχρέωσιν περὶ τῆς διατηρήσεώς των εἰς τὰς θέσεις ταύτας ὑπὸ τὴν ὀριστικὴν Κυβέρνησιν.

7) Νὰ μὴ ληφθῆ οὐδεμίαν ὑποχρέωσις, μηδὲ νὰ δοθῆ οὐδεμίαν παραχώρησις διὰ δημοσία ἔργα ἢ σὲ ἐπιχειρήσεις ἰδιωτικῆς βιομηχανίας.

8) Ὑγιεινομικὴ ὑπηρεσία ὡς πρότερον. Τηλεγραφεῖα. Εὐρωπαϊκὰ ταχυδρομεῖα. (Τὰ ὀθωμανικὰ θὰ παύσῃ ἐργαζόμενα).

9) Κεντρικὸν ταμεῖον. Λογιστικὴ (Ἡ λογιστικὴ θὰ συγκεντροῦται ἐν Χανίοις, ὅπου οἱ λογισταὶ θὰ ἀποπέλλωσι κατὰ μῆνα, τὰς καταστάσεις ἐσόδων καὶ ἐξόδων. Τὰ περισσεύοντα χρήματα εἰς ἕκαστον τμήμα μετὰ τὴν ἀφαιρέσιν τοῦ διὰ τὰς διαφόρους ὑπηρεσίας ποσοῦ, θὰ μετρῶνται εἰς τὸ Κεντρικὸν Ταμεῖον ἐν Χανίοις.

10) Καθ' ὃν χρόνον ἡ Κυβέρνησις τῆς Κρήτης θὰ εἶνε ἐμπειστησενμένη εἰς τὸ Συμβούλιον τῶν Ναυάρχων, ἕκαστος Ναύαρχος ἔχει τὴν ἐξουσίαν νὰ κυβερνᾷ τὸ τμήμα του καθ' ὃν τρόπον κρίνει καταλληλότερον, συμμορφούμενος ἀκριβῶς πρὸς τοὺς ἀνωτέρω μνημονευθέντας κανόνας.

Τὸ Συμβούλιον τοῦ Ναυάρχου πρέπει νὰ λαμβάνῃ γνώσιν παντὸς μέτρου ἐκτελεσθησομένου εἰς ἕκαστον τμήμα, διὰ περιοδικῆς ἐκθέσεως περὶ τοῦ τρόπου ἐνεργείας.

Ὁ Ρῶσσοις Ναύαρχος ὑπέβαλεν εἰς ἕκαστον συνάδελφόν του ἐν ὑπόμνημα, συνταχθὲν ὑπὸ τοῦ κ. προξένου τῆς Ρωσσίας καὶ ὅπερ περιέχει χρησίμους ὁδηγίας, ἀφορώσας τὰ καθήκοντα τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως τῶν Ναυάρχων.

Ἐπὶ τῆς Ναυαρχίδος «Amiral Charner» ἐν Σούδα.

(Συνέχεια στὴ σελίδα 24)

Τ. ΑΝΘΗΛΗ "Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΩΝ ΤΑΦΩΝ,"

Τόσες φορές έχει γραφτεί από άλλους και τόσες από μένα: ή ανισότητα που παρατηρείται και στους πιο μεγάλους λογοτέχνες. Να δίνουν ένα-δυο άρτια έργα, και τ' άλλα να έχουν άπλά τ' όνομά τους. Η μόνη διαφορά είναι ότι εκεί πρόκειται για δλόκληρα έργα, ενώ στις σημερινές ποιητικές συλλογές για ανισότητα ανάμεσα στις σελίδες τους. Τουτό όμως χριστιείται και στην άνησυχία της σημερινής μορφής της ποίησης, που γυρεύει ακόμα τὸ δρόμο της, ὅπως ἔγραφα κι' άλλες φορές και τώρα τελευταία με τὴν εὐκαιρία τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Ραφτόπουλου «Ἀποστασία».

Τὰ ἴδια θάχα νὰ πῶ και γιὰ τὸ μικρὸ κομψὸ βιβλιαράκι τοῦ κ. Τάκη Ἀνθῆλη «Ὁ Κύκλος τῶν Τάφων». Δὲν ἔτυχε νὰ διαβάσω καμιὰ ἀπ' τὴς τέσσερις πρώτες ποιητικὲς συλλογές του. Ὅμως ἀπὸ τούτη που κρατῶ στὰ χέρια μου φαίνεται πὼς ὁ ποιητὴς παλεύει ἀκόμα γιὰ νὰ ἐκφράσει τὸν κόσμο του. Τὸν κόσμο του τὸν ἔχει βρεῖ. Θέματα γενικά, ἔτσι φαίνονται. Οἱ τίτλοι τους λένε: Στὸς τάφους, τῆς Ἀλθανίας, τῆς πόλης, τῆς γῆς. Ὅμως δὲν πρόκειται γιὰ γενικὲς θεωρήσεις και συνθέσεις. Μέσα τους κλίνουν τὸ ἀτομικὸ, τὸ ἀτομικὸ ὅμως εἰδωμένο, φιλτραρισμένο, με τὴν εὐαισθησία και τὴ συναισθηματικὴ ἐνδὸς ἀληθινοῦ ἀνθρώπου, που τὸν ἐνδιαφέρουν ὅλα, που τὰ ποιεῖ ὅλα. Και που στὴ μέση τους ὑψώνει τὸν ἀνθρώπο, τὸν ἀνθρώπο ὡς συγγενῆ, ὡς ἐρωτικὸ πρόσωπο, ὡς «πλησίον». Αὐτὸ εἶναι τὸ πραγματικὸ νόημα ὅλων τῶν ποιημάτων του, κι' ἐκείνων που ἔχουν γενικὸ τίτλο, κι' ἐκείνων που ὁ τίτλος τους συμφωνεῖ με τὸ περιεχόμενο και τὴν ποιητικὴ εὐαισθησία τοῦ ποιητῆ.

Δὲν παραπάνω: παλεύει γιὰ νὰ ἐκφράσει τὸν κόσμο του. Θάπρεπε νὰ πῶ: Παλεύει γιὰ νὰ κρατήσει τὴν ἐκφρασὴ του. Γιατὶ τὴν ἐκφρασὴ του τὴ βρήκε, ἀλλὰ δὲ μπορεί νὰ τὴν πραγματοποιήσει πάντα. Ἔτσι ἀλλοῦ μιὰ πεζολογία που κατανατᾷ

διήγηση, κομμένη σὲ στίχους, ἀλλοῦ μιὰ ρητορεία που φτάνει ὡς τὴν ἀντίδραση τοῦ ἀναγνώστη, ἀλλοῦ μιὰ διδασκαλία, ἕνα κήρυγμα, που μένει ἀμετουσίωτο, ἀλλοῦ τέλεια ἔλλειψη εἰκόνων και λυρικότητας. Ἀλλὰ, νὰ ἡ ἀνισότητα: Μόνο τὸ ἕκτο ποίημα τῆς συλλογῆς, «τῆς ἀγαπημένης», φτάνει γιὰ νὰ κρατήσει τὴ συλλογὴ και τὸν κ. Τάκη Ἀνθῆλη ὡς ποιητῆ. Τὸ θέμα του δὲ θίγει ...ζωφερὰ και ἀγωνιώδη ζητήματα τῶν σημερινῶν καιρῶν. Θίγει ὅμως τὸ αἰώνιο θέμα τῆς ἀγάπης, τῆς ἀγαπημένης που χάθηκε και μένει ἡ μνήμη της, ἡ παρουσία της, νὰ γλυκαίνει τὴς ὑστερες δυσκολες ὥρες, τὴς σημερινές τὴς γιομάτες μόχθο. Εἶναι ἕνα ποίημα εὐτυχημένο, που ὁ ποιητὴς του ἔχει βρεῖ τὴν ἐκφρασὴ του και τὴν ἔχει συνδυάσει με τὸ θέμα του. Ἀπλὲς ἀλλὰ δυνατὲς εἰκόνες, δηλαδὴ ἀφηρημένες μνῆμες που γίνονται χειροπιαστὲς εἰκόνες, και γιὰ τοῦτο

Ἀπὸ τὴν Πανελλήνιο Καλ, "Ἐκθεση

Γιάννη Κανακῆ ΚΕΦΑΛΙ

λυρικές, ἀλλὰ ἀκόμα λυρικές και γιατί συνδέονται με μιὰ ἐποχὴ ψυχικῆς εὐφορίας. Τὸ παραθέτω ὀλόκληρο.

ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΜΕΝΗΣ

Τὸ λιμάνι σου
και οἱ νοτισμένες σου μποῦκλες,
τὰ βήματά μας
που ἔχουν μείνει
ἀσάλευτα στὴν παραλία
και τὰ διαβαίνω πάλι
βυθισμένος στὴ ζεστὴ σου ματιὰ
ντυμένος τὰ ξεχασμένα
εἰκοσιδυὸ μου χρόνια
ὄνειροπαρμένος
κοιτάζοντας τὰ κύματα
που μιλοῦν στ' ἀκρογιάλι σου
γιὰ τὰ λευκὰ ρόδα τῆς ψυχῆς μας.
Και βαδίζω μακριὰ
στὸ θολὸ μονοπάτι
ταξιδεύοντας
στὴς χῶρες που χάθηκες
πάνω ἀπ' τὰ νεκροτόπια τῆς γῆς
και φτάνω προσκυνητὴς
στὸ μικρὸ
και χορταριασμένο σου τάφο.
Τ' ἀγριόχορτα ἔχουν σκεπάσει
τὰ μεγάλα σου ὄνειρα
και δὲν μένει τίποτα πίσω
μονάχα που ἔχεις πάρει μαζί σου
τὴς πιδὸ πολλές φλόγες
τῆς δικῆς σου ψυχῆς.

ΚΩΣΤΑΣ Κ. ΔΗΜΑΣ

Αὐτὸ τὸ βιβλίο κυκλοφορεῖ ἀπ' τὸ «Πρακτορεῖο Πνευματικῆς Συνεργασίας» Ἀκομινάτου 12 Ἀθήναι.

“Υστερα ἀπ’ τὰ «Ποιητικά Γράμματα» ἢ «Πυραμίδα 67». Καὶ νὰ μὴ διάβαζες τ’ ὄνομα τοῦ συγγραφέα, ψηλά στὸ ἐξώφυλλο, «Ρένου», δὲ θάταν δύσκολο νὰ καταλάβεις πὼς μιὰ πέννα τάγραψε καὶ τὰ δυὸ τὰ βιβλία, καὶ τὰ ποιήματα καὶ τὸ πεζό. Πρῶτα—πρῶτα γιατί τὸ περιεχόμενό τους εἶναι ὅμοιο—περίπου. Τὸ ἄγχος τοῦ συμμοριτοπολέμου, τοῦ πολέμου ποὺ βασάνισε κορμιὰ καὶ ψυχὲς τὴν ὥρα ποῖ, ἀποκαμωμένα ἀπ’ τὴν κατοχὴ, ζητοῦσαν τὴν εἰρήνη, τὴν ἀνάπαυση καὶ τὴ σπιτικὰ θαλασσῆ. Μὰ κύριο στοιχεῖο ποὺ τὰ ἐνώνει εἶναι τὸ ὕφος, ἢ ἔκφραση. Μ’ ἄλλα λόγια τὰ βιβλία τοῦ Ρένου εἶναι προσωπικά, ἔχουν ἀτομικότητα. Αὐτὸ θάφτανε γιὰ νὰ πεῖ κανεὶς πὼς ὁ συγγραφέας τους στέκεται κι’ ὅλας στὴ νεοελληνικὴ λογοτεχνία, προβάλλοντας τὴν ἀτομικότητά του.

“Ἄς δοῦμε κάπως λεπτομερέστερα τὰ πράγματα. Φανερὸ εἶναι παντοῦ τὸ κνηγῆμα τῆς πρωτοτυπίας. Τὸ ὕφος του, ὅπως καὶ γιὰ τάλλα του βιβλία σημειώσαμε, εἶναι τραχύ, γιομάτο μὲ κάθε εἶδους συντακτικὴ ἀκροβασία καὶ μὲ κάθε εἶδους σημεία στίξεως. Συχνά, ἔτσι, γίνεται δυσκολονόητος καὶ κουραστικός. Ἀκόμα πολλὲς φορὲς φτάνει στὸ ρητορισμό. Σπάνια ὅμως ἀπομακρύνεται ἀπ’ τὸ θέμα του, θέλω νὰ πῶ ὅτι παρ’ ὅλα τούτα πολὺ λίγες φορὲς δὲ συμβαδίζει μὲ τὸ περιεχόμενο, πολὺ λίγες

φορὲς δὲν ἐκφράζει τὴ συγκίνηση τῆς ἀφήγησής. Ἐρμηνεύει τὸ περιεχόμενο τῆ συγκίνηση του.

Τὴ συγκίνησή του τὴν ἀνῆκρῦζει ἀπ’ ὅλες τὲς πλευρὲς, τὴν ψαχουλεύει, τῆς δίνει τὸ πλάτος ποὺ πῆρε στὴ ζωὴ του κι’ ἔγινε βίωμα. Καὶ φτάνει κι’ ὡς τὴ δραματικότητα. Ἀπορεῖ μὲ τοῦτο ὁ ἀναγνώστης, γιατί τὸ κλίμα του εἶναι κλίμα σκέψης, φιλοσοφικῆς ἐνατέντησης τῶν γεγονότων—καὶ εἰρωνίας, συχνά. Κι’ ὅμως γίνεται δραματικὸς—καὶ τότε δίνει ἐξαιρετικὲς σελίδες.

Κάτι ὅμως τὸ ἐμποδίζει τοῦτο τὸ βιβλίον νὰ σταθεῖ ἐπικεφαλῆς τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας. Ἡ ἔλλειψη—μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς—γεγονότων. Ἡ καλύτερα—ἐπειδὴ παραπάνω ἀναφέρω πολλὲς φορὲς τὴ λέξη «ἀφήγησις»—ἢ ἔλλειψη ἀφήγησής. Ἐνα γεγονός ἀναφέρεται μόνο μὲ δυὸ-τρεῖς γραμμὲς, κι’ ὕστερα γίνεται αἰτία σειρᾶς συλλογισμῶν. Ἐτσι διακόπτεται ἢ ἐξέλκεται, ὁ μῦθος, καὶ συχνὰ κουράζει τὸν ἀναγνώστη. Ἡ ἔλλειψη ὅμως ἀφήγησής, γεγονότων, δὲν θέλει νὰ πεῖ ὅτι ὁ Ρένος δὲν ἔξερει ν’ ἀφηγεῖται. Ὅπου ἀφήνει τὴν πέννα του νὰ τρέξει ἐλεύθερη, τότε παρουσιάζονται μὲ καταπληκτικὴν παραστατικότητα τὰ γεγονότα, ζεστά, ζουμερά, γιομάτα ἀνθρώπο καὶ συγκίνηση.

ΚΩΣΤΑΣ Κ. ΔΗΜΑΣ

ΓΕΙΑ Σ’ ΟΛΟΥΣ

Τὴν ὥρα ποὺ ὁ τυπογράφος στοιχειοθετοῦσε τὸ δεύτερο φύλλο τῆς «Κρητικῆς Ἀνέμης» μιά... ἀνατέρα βία μὲ ἀναγκάζει νὰ ἐγκαταλείψω τὰ Χανιά, γιὰ πάντα. Θάθελα νὰ πῶ ἀπὸ τοῦτες τὲς σελίδες δυὸ λόγια στὲς ἑκατοντάδες ποὺ δέχτηκαν μὲ ἀγάπη τὸ πρῶτο φύλλο, καὶ σὲ ὅλους τοὺς ἀναγνώστες, γνωστοὺς καὶ ἀγνωστοὺς. Ἀκόμα καὶ σὲ ὅλους τοὺς φίλους ποὺ τόσα χρόνια μοῦ χάρισαν τὴ φιλία τους καὶ τὴν πνευματικὴ τους συντροφιά. Τὰ Χανιά τ’ ἀγάπησα περισσότερο ἀπὸ κάθε πόλη—κι’ ἀπόδειξη πὼς ἐργάστηκα, μὲ τὲς φτωχὲς μου δυνάμεις ὅσο μπορούσα, γιὰ τὴν πνευματικὴ τους ἐξύψωση.

Ἡ «Κρητικὴ Ἀνέμη» θὰ συνεχίσει τὴν ἐκδόσή της. Εἶμαι βέβαιος πὼς ὁ νέος της διευθυντὴς ἔχει περισσότερες ἱκανότητες ἀπὸ μένα, ὥστε νὰ «φέρει εἰς πέρας» τὸν ἀγῶνα ποὺ ἀνέλαβε. Ἐτσι δὲ λυπᾶμαι καθόλου ποὺ ἀφήνω τοὺς κόπους μου.—Γιατὶ τὰ 2 πρῶτα φύλλα εἶχαν πολὺ κόπο. Μόνο θὰ θέλω νὰ μοῦ στέλνουν τὴν «Κρητικὴ Ἀνέμη» γιὰ νὰ παρακολουθῶ μὲ τὴ στοργὴ τοῦ πατέρα τὴν πρόοδο τοῦ γιοῦ του—ποὺ ἀ ἀγκάστηκε νὰ ἐγκαταλείψει.

Γειά σ’ ὅλους.

ΚΩΣΤΑΣ Κ. ΔΗΜΑΣ

ΝΕΕΣ ΕΛΠΙΔΕΣ

ΨΥΧΗ

Τὶ κιὰν τόσο ἄπονο τῆς μοίρας κῆμα
σὲ δέρονει;—ναί, ὦ ψυχὴ;
Τὶ κι’ ἂν στὴ θύμησή σου κάποιο κρῖμα
σ’ ἀντίλαλον ἦχει;
Τὶ κιὰν τοῦ κόσμου τούτου ἢ πλάνη
θὰ σ’ ἀπελπίζει;
Τὶ κιὰν κάθε ἀνθρώπος σφάλματα κάνει
καὶ σὲ τσακίζει;

Τράβα μπροστά, πάντα μπροστά—γιὰ τὸ λιμάνι!

ΣΤΕΛΙΟΣ ΠΡΙΛΑΝΤΗΣ

Τὰ σπουδαιότερα πνευματικά νέα τῶν ἡμερῶν πού πέρασαν

—Τὴν Τετάρτη, 4 Ἰουνίου, στίς 8 τὸ πρωῒ, πέθανε στὸν «Εὐαγγελισμό» ἡ κ. Εὐα Σικελιανῶ, ἡ πρώτη γυναίκα τοῦ μεγάλου μας Ἀγγελου Σικελιανῶ. Ἡ Εὐα ἔπαθε ἐγκεφαλικὴ συμφύρση ἀπὸ τὴ συγκίνησὴ της, ὅταν ξαναβρέθηκε στοὺς Δελφούς—κατὰ τὶς Δελφικὲς Ἑορτές—στὸ μέρος ὅπου πρὶν 25 χρόνια, μαζί μὲ τὸν Ἀγγελο ἔβαλαν τὶς βάσεις τῆς Δελφικῆς Ἰδέας καὶ ζωντάνεψαν τὴν ἀρχαία τραγωδία. Ἡ κηδεὶα τῆς Εὐας ἔγινε δημοσία διὰ πάντ.

—Ἡ «Ἐνώσις Ἑλλήνων Λογοτεχνῶν» προκήρυξε δύο λογοτεχνικοὺς διαγωνισμοὺς γιὰ τὸ 1952. Α) Λυρικῶν ποιημάτων μὲ ἔπαθλο 1.000.000 καὶ β) διηγημάτων ἢ μυθιστορήματος μὲ κοινωνικὸ, πατριωτικὸ ἢ λαογραφικὸ περιεχόμενον, μὲ ἔπαθλο 1.000.000. Τὰ χειρόγραφα πρέπει νὰ σταλοῦν ὡς τὶς 30 Σεπτεμβρίου στὰ γραφεῖα τῆς «Ἐνώσεως Ἑλλήνων Λογοτεχνῶν» Ἀκαδημίας 32, Ἀθήνα.

—Ἡ «Πνευματικὴ Ἑστία» Ρεθύμνης συγκεντρώνει σὲ ἰδιαίτη βιβλιοθήκη ἔργα Κρητῶν συγγραφέων, πού ἐκτίθενται στὴν ἐτήσια ἐκθεση βιβλίου τὶς ἡμέρες τῶν ἑορτῶν τοῦ Ἀρχαδίου (8 Νοεμ-

βρίου). Ἡ «Πν. Ἑστία» Ρεθύμνης παρακαλεῖ τοὺς συγγραφεῖς ὅπως καὶ τοὺς κατόχους βιβλίων παλαιότερων ἢ νέων Κρητῶν συγγραφέων ν' ἀποστείλουν ἀντίτυπον—θὰ προσφέρουν μιὰ πολύτιμη ὑπηρεσία.

—Δυὸ διαλέξεις νεαρῶν λογοτεχνῶν τὸ δεκαπενθήμερον πού πέρασε. Τοῦ Β. Μουστάκα στίς 5 τοῦ μηνὸς μὲ τίτλο «Ἀπὸ φλόγες ἡ Κρήτη καὶ πάλι ζωομένη», καὶ τοῦ Κ. Μητσοτάκη, στίς 6, μὲ θέμα «ὁ ποιητὴς Κ. Μάνος».

—Στὸν Πύργο τῆς Ἡλείας μία ὁδὸς μετονομάστηκε σὲ λεωφόρο «Διονυσίου Κοκκίνου» πρὸς τιμὴν τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ, λογοτέχνη καὶ ιστορικοῦ κ. Διονυσίου Κοκκίνου.

—Ἐκυκλοφόρησε τὸ νέο περιοδικὸ «Θαλασσι-νὴ ζωὴ» μὲ συνεργασίαι τῶν Μυριβίλη, Καρκαβίτσα, Γ. Λαίμου, Γ. Καπερώτη, Θ. Ποταμιάνου. Περιέχει ἀκόμα τὸ περίφημο μυθιστόρημα τοῦ Στάϊνμπεκ «Τὸ χρυσὸ κύπελλο».

—Ἡ ποιήτρια τῆς Θεσσαλονίκης κ. Ζωὴ Καρέλλη ἐκυκλοφόρησε τὸ νέο βιβλίον «Χαλιογραφίαι καὶ Εἰκονίσματα».

ΒΛΑΝΘΟΓΡΑΦΙΑ

—κ. Ἐμ. Χ. ἐνταῦθα. Δυστυχῶς ἡ «πονεμένη μάννα» δὲν εἶναι δημοσιεύσιμο. Στείλτε μας κάτι ἄλλο. Εὐχαριστοῦμε γιὰ τὰ καλὰ σας λόγια—κ. Τσάκωνα. Δημοσιεύεται καὶ τὸ ἄλλο. Εὐχαριστοῦμε. Πιστεύουμε νάχετε πάρει τὴν «Κρ. Ἀν.»—καθὼς καὶ οἱ ἄλλοι.—κ. ΣΤ. Πριλλάντη. Δημοσιεύεται διορθωμένο στὴ στήλη «νέες ἐλπίδες». Διαβάστε μία μετρικὴ καὶ πολλὴ ποίηση, γιατί ἔχετε ταλέντο καὶ αἴσθημα. Εὐχαριστοῦμε γιὰ τὰ ἐνθουσιαστικά σας λόγια. Περιμένουμε κι' ἄλλο.

ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙ

(Συνέχεια ἀπὸ τὴν σελίδα 21)

σκύλον, ἴντα τοῦ φταίγανε τοῦ τροῖο-Μανωλοῦ καὶ τὰ κουτσούρεψε; Ἄς εἶναι δά' ταχιά ὄχεται ὁ Κωστής ἀπ' τὴν Ἀθήνα καὶ τὰ ξαναλέμε!

Μᾶς κάνει δὰ τὸν κάργα κι' ὁ Μανώλης! Γιάντα χασκογελάτε; πὼς κατεβάζει τὸ χαροῦπι στὴ χώρα καὶ σκάβει τοῦ Λιανιδοκωστή τ' ἀμπελοχώρο, πρέπει νὰ μᾶσε κάτσει κίβλα στὸ ἀβέροκο;

Φλουρῆ

—Ἐγὼ κατέχω πὼς ἐτσὰ γερὸς κι' ὁμορφος ἀποῦνα, ἐμπόργιε νὰ κορφολογᾷ τὰ κοπελλιὰ καὶ νὰ μὴ γνοιάζεται γιὰ τοῦ σπιθιοῦ μας τὴν ἀναποδέ! Ὡστόσο ὁ κακομοῖρης, δουλεύει σὰν τὸ σκύλο, καὶ φέρνει βόλτα τὰ πενήντα ριάλια, μὴνας μπαίνει, μὴνας βγαίνει!

Μ. ΣΚΟΥΛΟΥΔΗΣ

Ἡ ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΤΩΝ ΝΑΥΑΡΧΩΝ

(Συνέχεια ἀπὸ τὴν σελίδα 16)

Τῆ 30 Ὀκτωβρίου 1898

Ὁ Ἰταλὸς ὑποναύαρχος	ΜΠΕΤΟΛΟ
Ὁ Ἀγγλὸς	ΝΟΕΛ
Ὁ Ρῶσσο	ΣΚΡΙΑΔΩΦ
Ὁ Γάλλος Ἀντιναύαρχος	ΠΟΤΙΕ

Τὸ ἱστορικὸν τοῦτο ἔγγραφον θὰ εἶνε χρήσιμον διὰ τὸν προσδιορισμὸν τῆς χρονολογίας τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Κρήτης ἐκ τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ, διὰ τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἐνεργηθῶσιν ἐρευνᾶν, δὲν ἀποδείξουν ὅτι τὰ Τουρκικὰ στρατεύματα ἐξεκένωσαν τὴν αὐτὴν ἡμέραν, (23 Ὀκτωβρίου—4 Νοεμβρίου) ὀλόκληρον τὴν Νῆσον καὶ ὑπεχώρησαν τὴν αὐτὴν ἡμέραν αἱ Τουρκικαὶ Ἀρχαί, παραδώσαναι τὴν κυβέρνησιν τῆς Νήσου εἰς τὰ στρατεύματα κατοχῆς, ὡς ἡ ἄνω ἀπόφασις τῶν Ναυάρχων.

Εἰς τὴν περίπτωσιν διαφόρων ἡμερομηνιῶν ἐκκενώσεως, τότε κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, ἡμερομηνία ἀπελευθερώσεως τῆς Κρήτης, πρέπει νὰ θεωρηθῆ ἡ 18)30 Ὀκτωβρίου τοῦ 1898, ἡμερομηνία τῆς ἀποφάσεως περὶ ἐγκαταστάσεως ἐν Κρήτῃ τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως τῆς Νήσου ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῶν Ναυάρχων.

Π. ΤΣΑΚΩΝΑΣ

(*) Βλέπε πρῶτον τεύχος, σελίδα 9.